Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 18 (14129) | 1976 оной январиин 23, пятница | Сэн 2 мүнгэн.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. П. СМАГИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республикын промышленностьда олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электромашина» заводой директорэй орлогшо Григорий Павлович **Смагиние** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан
1976 оной январиин 22.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. В. УСМАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, ой модоной промышленностьда, нютагай Соведүүдтэ удаан саг соо эрхим һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Загарайн аймагай ажалшадай депутадуудай Хүүшан-Бэрээнэй сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Габдулла Вахитович **Усмановые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1976 оной январиин 22.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ; ВЦСПС-тэ, ВЛКСМ-эй ЦК-да

ҮЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ҮРЭ БА ХҮДЭЛМЭРИИН ШАНАР УЛАМ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ, 1976 ОНОЙ АРАДАЙ АЖАХЫН ТҮСЭБ АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ БҮХЭСОЮЗНА СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨН ТУХАЙ

Коммунис байгуулалтын зорилгонуудые шиидхэлгын талаар манай орон юһэдэхи табан жэлэй туршада нилээд урагшаа дабшаа. Арадай ажахын бүхы һалбаринууд саашадаа хүгжөөгдэһэн, совет хүнүүдэй баян дэлгэр, болбосон байдалай хэм хэмжээн горитоор дээшэлһэн байна. Эдэ туйлалтанууд хүдэлмэришэн ангиин, колхозно-таряашадай, интеллигенциин, бүхы совет арадай шэн зорито ажалай үрэ дүн, партийна, соведүүдэй, ажахын, профсоюзай ба комсомолой организацинуудай шиидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриин үрэ дүн болоно. Шэнэ, бүри дээдэ шатада гараһан социалис мүрысөөн үйлэдбэриин түсэбүүдые дүүргэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар ба бусад үрэ дүнгүүдые һайжаруулха, ажалда коммунис ёһоор хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэө.

Арбадахи табан жэл политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын орчон байдалда эхилбэ. Ажалай шэнэ амжалтануудаар КПСС-эй XXV съездые угтаха гэһэн партиин уряада харюу болгон, арадай ажахын бүхы һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхын түлөө, 1976 оной арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсон.

Москвагай предприятинуудай түрүү бригаданууд ба коллективүүд «Эрхим шанарай табан жэл — бата найдабарита ажал» гэһэн үүсхэл гаргаад байна. «Хүн бүхэнэй хүдэлмэриин эрхим шанар — коллективэй ажалай дээдэ шатын ашаг үрэдэ хүрэтэр» гэһэн үүлөөн Ленинградта үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Продукциин шанарые эмхидхэмэл гуримаар хинан хүтэлбэрилхэ онол арга зохёохо ба нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ гэһэн Москвагай областиин предприятинуудай, тэрэшэлэн хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй өөһэдын алмалта балалтын счедуудые нээхэ гэһэн Свердловско областиин предприятинуудай дүй дүршэл хэрэглэнэ. Ажалай эгээн үндэр бүтээл туйлахын түлөө нүүрһэнэй шахта малтамалнуудай промышленностиин түрүү бригаданууд мүрысөөн улам үргэдэн дэлгэрүүлнэ. Алтайн хизаарай ба Ростовско областиин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд колхозно, совхозно үйлэдбэриин бүхы нөөсэ арга боломжонуудые хүсэд бүрин хэрэглэхын түлөө, элбэг баян ургасын түлөө мүрысөөнэй үүсхэлшэд болоо. Барилгын ба хабсаргалгын хэлтэдэн эмхинүүдэй, машина бүтээгэ предприятинуудай коллективүүд хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай барилгые түргэдхэхын түлөө, тэдэндэ хэрэгтэй түхеэрэлгэ бэлдэлгэ ба болзорнуудые хорооохо ба шэнэ предприятинуудые бүри түргэн ашаглалгада оруулхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлнэ.

Ажалшадай зохёон байгуулхы шэхи үүсхэлые дэмжэн, һайшаажа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Совет, ВЛКСМ-эй Центральна Комитет шиидхэжэ тогтообо:

1. Союзна республикануудай компартинуудай ЦК нууд, партиин крайкомууд, обкомууд, окружкомууд, горкомууд, райкомууд, партийна, профсоюзна ба комсомолой органуудай, министерствэнүүд болон албан зургаанууд, союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, хизаарнуудай, областьнуудай, городуудай ба районуудай ажалшадай депутатнуудай Соведүүдэй гүйсэдкомууд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд **«Экономикын ба арад зоной баян дэлгэр байдалай саашадаа урган хүгжэлгын ашаг туһада үйлэдбэриин ашаг үрэ, хүдэлмэриин шанар улам һайжаруулха!» гэһэн уряатай бүхэсоюзна социалис мүрысөө** үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө эмхидхэлэй, ниитэ политическэ хүдэлмэри заһан ябуулха ёһотой.

Инмэ гол зорилгонуудые шиидхэдэ мүрысэгшэдэй оролдолго анхаралгэнүүдыень хандуулха:

ажалша хүн бүхэнэй, ажалшадай коллектив бүхэнэй хүдэлмэриин ашаг үрэ ба шанар дээшэлүүлхэ, продукциин, барилга-хабсаргалгын хүдэлмэриин техническэ хэм хэмжээн болон шанарые һалбаришагүйгөөр дээшэлүүлхэ, эрхим зэргын продукци бүтээн гаргалга горитойгоор нэмээхэ;

научно-техническэ дэбжэлтэ саашадань улам түргэдхэһэнэй, хүдэлмэрилэгшэдэй дадал дүршэл ба мэргэжэл шадабарине дээшэлүүлһэнэй, ажалай, үйлэдбэриин ба захиргаанай эмхидхэл улам һайжаруулһанай, сагаа бүри һайнаар ашаглаһанай үндэһөөр ажалай бүтээсын эршэмтэй түргэн ургалта хангаха;

үйлэдбэриин фонднуудые бүри ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ, машинанууд ба түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриин халагдасын коэффициентые улам һайжаруулха, шэнэ предприятинуудые ашаглалгын, проектнүүдэй технико-экономическэ үрэ дүнгүүдые туйлалгын болзорнуудые хорооохо;

арьбалалта алмалгын гуримые улам һайжаруулха, бүтээгдэн гаргагдадаг продукциин өөрын үные хямдаруулха, материалнуудай гарасые хорооохо, түүхэй эдүүд болон материалнуудые, электрын эльшэ хүсэ ба бусад зүйлнүүд болон мүнгэ хэрэглэлгэдэ ээзн еһоор, гамтайгаар хандаха ябадал хангаха;

научна шэнжэлэлгэнүүдэй ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ, тэдэнэй үрэ дүнгүүдые арадай ажахыда хэрэглэлгэ түргэдхэхэ, эрхим һайн материалнууд ба технологическа онол аргануудые, шэнэ машинанууд болон түхеэрэлгэнүүдые бүтээхэ ба үйлэдбэридэ түргэнөөр нэбтэрүүлхэ, шэгнүүр хэмжээень бага, бүри бүхэ, найдамтай болгохо;

тогтоогдомол номенклатура ба ассортиментын талаар тодорхойлогдоһон гүсэбтэ даалгабаринуудые, хамжаанай гуримаар бүтээжэ үгэхэ ба договорой уялгануудые заабол дүүргэн, продукци бүри ехээр бүтээн гаргаха, арадай хэрэглэлэй эрхим шанартай эд товар үйлэдбэрилгые арадай ажахын бүхы һалбаринуудай предприятинуудта улам үргэдхэхэ;

ороохо тарла, мяха, һү, хлопок, саахарай свекло, овощ, хартаабха, таряан ба мал ажалай бусад продуктнуудые үйлэдбэрилгээ бүхы аргаар нэмээхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые колхоз, совхоз бүхэнөөр амжалтатай дүүргүүлхэ ба үлүүлэн дүүргүүлхэ, газар, техникэ болон үтэгжүүлгэнүүдые бүри үрэтэй һайнаар хэрэглэхэ;

барилгын болзорнууд ба үнэ сэнгые хорооохо, ашаглагдажа байгаа предприятинуудые техническэ талаарнь бүри үргэнөөр шэнэдхэн зэбсэглэхэ ба һэльбэн шэнэдхэхэ, барилга-хабсаралгын хүдэлмэри эрхилхэ түрүү онол аргануудые, үрэтэй һайн материалнууд ба конструкцинуудые хэрэглэхэ, гэр байшангуудай ба бусад барилгануудай проект табилгые улам нарижуулан һайжаруулха;

арадай ажахые, хүн зонине элдэб янзын транспорт ба холбоогоор хангалга һайжаруулха, ашаануудые хэрэглэгшэдтэнь бүри түргэнөөр абаашаха, таргашанууд ба ашаггүй зоолгэнүүдые хорооохо, транспортын хэрэгсэлнүүдые хүсэд дүүрэн хэрэглэхэ;

үйлэдбэритэй сэхэ холбоогүй бүхы һалбаринуудай хүдэлмэри һайжаруулха, хүн зондо үзүүлэгдэдэг туһаламжын хэмжээн ба түхэл янзануудые үргэдхэхэ, улад зоной хэрэглэмжэ хангаха түрүү формонууд ба онол аргануудые нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, хүдэлмэреэ болбосон һайнаар эмхидхэлгын хэм хэмжээе улам һайжаруулха.

2. Партийна, Соведүүдэй, профсоюзна, комсомолой ба ажахын зургаанууд, министерствэнүүд ба албан зургаанууд бүгэдэ арадай социалис мүрысөө эмхидхэлгын баян дүй дүршэлые бүхы аргаар хэрэглэхэ зэргэтэй. Предприятинуудай, цехүүдэй, халаануудай, бригадануудай, участогуудай, отделенинүүдэй, фермэнүүд ба звенонуудай коллективүүдэй социалис мүрысөөе, тэрэшэлэн хүдэлмэришэд ба колхознигуудай түс бүриин мүрысөөе, мэргэжэл мэргэжэлээрээ мүрысэдэг мүрысөөе саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулха.

Продукциин шанар горитойгоор дээшэлүүлхэ, арадай ажахын эрхим үрэ дүн туйлаха зорилгоор, түүхэй эд ба материалнуудые үгэдэг, элдэб хэрэгсэлнүүдые нэгэдхэн холбодог предприятинуудай ба организацинуудай коллективүүдэй, бэлэн продукци бүтээн гаргадаг предприятинуудай коллективүүдэй хоорондын мүрысөө дэлгэрүүлгэдэ онсо анхарал хандуулха. Эрдэм наукын ба үйлэдбэриин хүдэлмэрилэгшэдэй хоорондын зохёон байгуулхы хани холбоое бэхижүүлхэ.

Абаһан социалис уялгануудаа, угтамжын түсэбүүдээ бүхы коллективүүдэй, хүдэлмэришэд болон колхознигуудай амжалтатайгаар дүүргэхынь тула шухала арга боломжонуудые хангаха, социалис мүрысөөнэй үрэ нүлөөе бүри ехэ болгохо, ажалда коммунис ёһоор хандадаг байхаар совет хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, ажалай ба үйлэдбэриин журам бэхижүүлхэ.

Үүсхэл гаргагшадай, түрүү хүдэлмэришэдэй, колхознигуудай ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй — социалис мүрысөөндэ илагшадай, һалбари доторо эгээн дээдэ үрэ дүнгүүдые туйлагшадай хүдэлмэриин дүй дүршэлые оролдосотойгоор нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ. Министерствэнүүд болон албан зургаанууд түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ жэл бүриин түсэбүүдые тодорхойлон хараалха ба дүүргэхэ хэрэгтэ бүри шанга хиналта табиха ёһотой. «Юһэдэхи табан жэлдэ шэн габьятайгаар ажаллаһанай түлөө» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дурасхаалта тэмдэгүүдтэ хүртэхэ предприятинуудай, барилгануудай, колхозуудай, совхозуудай ба бусад организацинуудай дүй дүршэлые 1976 ондо шэнжэлхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ.

Партийна органууд, ВЦСПС, ВЛКСМ-эй ЦК, министерствэнүүд ба албан зургаанууд залуушуулые ажалаар хүмүүжүүлгын шанар улам һайжаруулхын тула, һурган хүмүүжүүлгын хэрэг хүгжөөхэ залуу хүдэлмэришэд болон колхознигуудта кадрова хүдэлмэрилэгшэдэй дүй дүршэлые, хүдэлмэришэн ангиин ба колхозно-таряашадай баатар габьята гуримай заншалнуудые дамжуулхын тула шухала хэмжээнүүдые абаха ёһотой.

3. 1976 оной бүхэсоюзна социалис мүрысөөе:

союзна ба автономито республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудта — КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дипломуудтай дамжуулгын Улаан тугуудые түрүүшүүлдэнь барюулалгатайгаар;

городуудта ба городуудтахи районуудта — КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дипломууд ба мүнгэн шангуудтай дамжуулгын Улаан тугуудые илагшадтань барюулалгатайгаар;

национальна округууд ба хүдөөгэй районуудта — КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дипломууд ба мүнгэн шангуудтай дамжуулгын Улаан тугуудые илагшадтань барюулалгатайгаар;

предприятинуудай, нэгэдэлнүүдэй, барилгануудай, научно-шэнжэлэлгын ба бусад организацинууд болон эмхи зургаануудай коллективүүдтэ — КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дипломууд болон мүнгэн шангуудтай дамжуулгын Улаан тугуудые илагшадтань барюулалгатайгаар;

колхозууд, совхозууд, агропромышленна нэгэдэлнүүд, ажахынуудай хоорондын ба хүдөө ажахын бусад предприятинууд болон эмхинүүдтэ (албан захиргаанай талаар мэдэлдэ байлгаһаань дулдыдангүй), тэрэшэлэн СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын харьяата научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудта — КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дипломууд болон мүнгэн шангуудтай дамжуулгын Улаан тугуудые илагшадтань барюулалгатайгаар;

бригаданууд, участогууд, отделенинүүд, фермэнүүд, звенонуудта: промышленностиин, барилгын ба транспортын талаар — илагшадтань министерствэнүүдэй (албан зургаануудай) ба профсоюзай ЦК-нуудай хүндэтэ вымпелнүүдээр шагнагдаһан бригадануудай участогуудай гэшүүдтэ — хүндэлэлэй дипломууд ба дурасхаалта бэлэгүүдые хүдөө ажахын талаар — министерствэнүүдэй (албан зургаануудай) ба профсоюзуудай ЦК-нуудай хүндэлэлэй дипломуудые, хүндэлэлэй бэлэгүүдые түрүүшүүлдэнь барюулалгатайгаар;

комсомолшууд - залуушуулай бригадануудта — дипломууд ба мүнгэн шангуудые, «Түсэбтэ табан жэлэй баатарнууд, ажалай ветеранууд — комсомолшууд-залуушуулай эрхим коллективтэ» гэһэн дамжуулгын Улаан тугуудые илагшадтань барюулалгатайгаар;

гол мэргэжэлнүүдэй хүдэлмэришэд ба колхознигуудта, — министерствэнүүдэй (албан зургаануудай) ба профсоюзай ЦК-нуудай хүндэлэлэй дипломуудые, дурасхаалта бэлэгүүдые илагшадтань барюулалгатайгаар эмхидхэхэ.

4. Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһан хүдэлмэришэд, колхознигууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшадые шагнахын тула, «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн ниитэсоюзна нэгэ янзын тэмдэг бии болгохо.

Үйлэдбэридөө онсо шалгарһан түрүүшүүлые, бригадануудай, участогуудай, отделенинүүдэй, фермэнүүдэй, звенонуудай гэшүүдые — һалбари доторoo ажалай бүтээсын ба продукциин шанарай эгээн дээдэ хэм хэмжээ туйлаһанайнь түлөө, ажалдаа бусад гайхамшаг үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө;

ажалай бүтээсэ ба продукциин шанар дээшэлүүлжэ, түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэжэ онсо ехэ амжалтануудые туйлаһан эрхим предприятинууд, барилганууд, колхозууд, совхозууд ба бусад эмхинүүдые правительственна шагналнуудта профсоюзна ба комсомолой организацинуудтай хамта зуурашалхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомууд ба обкомуудта, министерствэнүүд болон албан зургаануудта, союзна ба автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, крайгүйсэдкомууд ба облгүйсэдкомуудта зүбшөөхэ;

ажалдаа онсо гайхамшаг амжалтануудые туйлаһанай түлөө СССР-эй Гүрэнэй шангуудые социалис мүрысөөнэй түрүүшүүлдэ — хүдэлмэришэд, колхознигууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ, бригадануудай, участогуудай, отделенинүүдэй, фермэнүүдэй ба звенонуудай коллективүүдтэ олгохо.

5. Нимэ дурадхалнуудые:

а) промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин түрүүшүүлые урмашуулхын тула, Советскэ Союз соогуур ба аха дүү социалис оронуудаар аяншалха хүнгэлэлтэтэй 100 мянган путёвко үгэхэ тухай ВЦСПС-эй дурадхалые;

б) социалис мүрысөөндэ эгээн һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан комсомолшууд-залуушуулай коллективүүдтэ, залуу үйлэдбэришэдтэ Ленинскэ комсомолой шангуудые олгохо тухай;

социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһан комсомолшууд-залуушуулай коллективүүдые шагнаха ВЛКСМ-эй ЦК-гай вымпелнүүдые бии болгохо тухай;

совет арадай революционно, дайшалхы ба ажалай алдар солын газарнуудаар, аха дүү социалис оронуудаар аяншалха хүнгэлэлтэтэй 30 мянган путёвко социалис мүрысөөгөөр илагшадта зорюулан үгэхэ тухай ВЛКСМ-эй ЦК-гай дурадхалнуудые зүбшөөн абаха.

6. Партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхын түлөө, түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй үрэ нүлөөе арьбадхаха ба дээшэлүүлхын тула мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые олондо тунхаглаха, түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ ябадал хангахын тула пропагандын, аман үгын ба харуулан ойлгуулха агитациин, экономическа һуралсалай бүхы аргануудые хэрэглэхэ ёһотой.

Түбэй болон нютагуудай газетэнүүдэй, журналнуудай ба издательствануудай редакцинууд, Телевидениин ба радио-дамжуулгын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитет, Кинематографиин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитет бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй ябасые саг үргэлжэ, үргэнөөр толилон харуулдаг байха ёһотой. Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргые тодорхой жэшээнүүдээр бүхы талаарнь элирхэйлхэ, үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл харуулха, мүрысөөнэй дутуу дундануудые ба тэрээндэ хайша хэрэгээр хандадаг ябадалнуудтай эрид шууд тэмсэхэ.

Бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй ябаса ба үрэ дүнгүүдые харуулха зорилготой тусхай хуудаһануудые түбэй ба нютагуудтахи газетэнүүдэй зүгһөө хэблэн гаргажа үргэлжэлхэ. «Социалис мүрысөөнэй үдэр бүриин тэмдэглэл» гэһэн радиогой ба телевидениин программануудые ходо дамжуулдаг байха.

* * *

Оронoй ажалшад бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоод, Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездые ажалай шэнэ туйлалтануудаар угтаха, үйлэдбэриин ашаг үрэ ба хүдэлмэриин шанар улам дээшэлүүлхэ, 1976 оной арадай ажахын түсэб амжалтатайгаар дүүргэхэ, тиин арбадахи табан жэлэй асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлгэдэ хубитаяа ехээр оруулха гээд батаар этигэжэ байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, ВЦСПС ба ВЛКСМ-эй ЦК элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Улаан-Үдын аймагай Ивалгын ОПХ-гай дүрбэдэхи отделениин үнинэй механизатор Илья Лукич Голышев тракторнуудые заһабарилха харюусалгата ажалаа заал һаа һайн шанартайгаар бүтээдэг юм. Мүнөө энэ нүхэрнай һүүлшынгээ трактор заһабарилжа дүүргэхэ дүтэлөөд байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заһабарилагша И. Л. Голышев ажалдаа.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагта

Үсэгэлдэр КПСС-эй обкомой пропаганда ба агитациин таһагта зүблөөн боложо. БАМ-ай барилгашадые али бүхы талаар хангалгые бүри һайжаруулха асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. Республикын министерствэнүүд болон зургаануудай түлөөлэгшэд зүблөөндэ хабаадалсаа.

Зүблөөн дээрэ КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр А. А. Бадиев үгэ хэлээ.

ҮБЭЛЖЭЛГЭ ҺАЙНААР ҮНГЭРНЭ

Яруунын аймагай «Улаан-Гуда» совхозой түрүү малшад Дондок Базаров, Сультим Цыренов гэгшэд гээгдэлдэ ороһон эбэртэ бодо малай гүүртэнүүдые хүл дээрэнь гаргаха гэһэн шиидхэбэри абаа һэн. Д. Базаров хани нүхэр Дулмажантая Боро-Хорой гэжэ газарта 145 толгой эбэртэ бодо мал, С. Цыренов Цырен-Дулма һамгантая Хара Шэбэрэй гүүртэдэ 140 толгой эбэртэ бодо мал даажа абаа. Тиихэдээ 100 үнеэн бүриһөө 85 тугал абаха, үбэлэй янгинама хүйтэндэ нэгэшье толгой гарзалуулхагүй, тобир тарганаар ондо оруулха гэһэн уялгаяа эрхимээр бэелүүлжэ байнхай.

Партиин XXV съездэдэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэ нүхэд эдэбхитэйгээр хабаадаа. Проектын гол зүйлнүүдые малшадта ойлгуулха талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулһан байна.

Д. ШИРАБОН.

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

КПСС-эй Хоринн райкомой дэргэдэ аймагай хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ асуудалаар научно-үйлэдбэриин конференци боложо үнгэрөө. Түс конференци хоёр үдэр соо хүдэлмэрилөө.

Совхозуудай директорнууд, агроном, ветеринар болон зоотехнигүүд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, бухгалтернууд ба экономистнууд, парткомой секретарьнар энэ конференцидэ уригдаһан байна. Гадна аймагтахи хүдөө ажахын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд хабаадалсаа.

Конференциин хүдэлмэридэ СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай, Буряадай хүдөө ажахын институдай эрдэмтэд хабаадажа, элидхэлнүүдые хэһэн байна.

«Аймагай хүдөө ажахын мүнөө үеын байдал ба саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. У. Дарханов дэлгэрэнгы элидхэл хээ.

Хурбын совхоздо холимол шуһатай мяхалиг үүлтэрэй эрэ бурүү, хашарагуудые шахадаг дүй дүршэл тухай ветеринарна эрдэмэй доктор, профессор Б. Р. Филиппов элидхэл хэһэн байна. Мүн энэ асуудалаар Хурбын совхозой директор Г. Ш. Дамбаев нэмэлтэ мэдээсэл хэбэ.

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ, социальна хүгжэлтэ түсэблэхэ, үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлдэ оруулха, хамжан эрхилхэ тухай асуудалнуудаар экономическа эрдэмэй кандидадууд Е. Р. Ринчинов, Б. А. Аюшеев, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидадууд Х. Р. Будаев, Б. Ж. Бубеев, биологическа эрдэмэй кандидат М. В. Ефимов гэгшэд элидхэлнүүдые хэһэн байна.

Хоёрдохи үдэрынь конференцидэ хабаадагшад мэргэжэл мэргэжэлээрээ секцинүүд болон хубааржа, хөөрэлдөөгөө үргэлжэлүүлээ. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тэндэ мэдээсэлнүүдые хэһэн, эрдэмтэд тэрээниие сэгнэлһэн байха юм.

Д. САНЖИЕВ.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

В. И. ЛЕНИНЭЙ ЭХЭ НЮТАГТА

УЛЬЯНОВСК. (ТАСС-ай корр.). Январиин 21-дэ хотын Ленинэй мемориальна түбтэ хүн зон олон байба. Ильичэй эхэ нютагай ажалшадай түлөөлэгшэд, олон союзна республикануудай делегацинууд эндэ, Коммунис партиин ба Совет гүрэнэй үндэһэ һуури табигшын асари ехэ хүшөөгэй дэргэдэ, ерэбэ. Эдэнэр баглаа сэсэгүүдые табиһан байна.

Олон мянгаад хүн зон энэ үдэр В. И. Ленинэй музейгэртэ хүрэһэн, Владимир Ульяновай бага ба эдир наһантай холбоотой дурасхаалта газарнуудаар ябаһан бэлгаа. Ильичэй ажабайдал ба ажал ябуулга тухай хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэө, лекцинүүд уншагдаа.

Л. И. БРЕЖНЕВ, А. А. ГРОМЫКО Г. КИССИНДЖЕРТЭЙ ХӨӨРЭЛДӨБЭ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй январиин 21-дэ Кремль соо хөөрэлдөөнүүдые хэжэ эхилбэ.

Совет-американ харилсаанай юрэнхы асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэһэн байна. Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха шэнэ хэлсээ бэлдэлгэдэ хабаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэжэ захалаа.

Совет талаһаа — СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Г. М. Корниенко;

американ талаһаа — США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Стессел, гүрэнэй департаментын советник Х. Сонненфельдт, гүрэнэй секретариин орлогшо А. Хартман, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар президентын туһалагшын орлогшо У. Хайлэнд, мүн хоёр талаһаа бусад тусхай тушаалтад хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байна.

* * *

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха шэнэ хэлсээ бэлдэлгэдэ хабаатай асуудалнуудые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй январиин 21-нэй үдэһөө хойшо Кремль соо зүбшэн хэлсэжэ үргэлжэлүүлбэ.

(ТАСС).

ГҮРЭНЭЙ СЕКРЕТАРИИН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджерэй хүндэлэлдэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко январиин 21-дэ сайлалга эмхидхэбэ.

Халуун дулаан оршон байдалда үнгэрһэн сайлалгын үедэ А. А. Громыко, Г. Киссинджер үгэ хэлээ.

БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

КИРОВ. (ТАСС-ай корр. Г. Зыков). М. Е. Салтыков-Щедринэй түрэһөөр 150 жэлэй ойе хотын олониитэ үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Энэ үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан январиин 21-дэ областной драмын театрта болобо. Москвагаар, Ленинградаи литераторнууд, союзна республикануудай уран зохёолшодой эмхинүүдэй түлөөлэгшэд суглаанда хабаадаа. Театрай коллектив М. Е. Салтыков-Щедринэй «Тени» гэжэ зүжэг [illegible] суглаагшадта харуулба.

Губерниин правлениин байрладаг байһан эртэ урдын байшангай нюур талада мүнхэлэлгын самбар баярай оршон байдалда нээгдэбэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ эндэ выставкэнүүд нээгдэһэн, уран зохёолой музейдэхи М. Е. Салтыков-Щедринэй мүнхэлэлгын кабинет соо табигдангай зүйлнүүд шэнэлэгдэһэн байгаа.

ПАРТИИН ТҮСЭБ — арадай хэрэг

ЗУБШЭН ХЭЛСЭНЭ

Хурамхаанай аймагай колхоз, совхозуудай, промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай партийна организацинуудта КПСС-эй XXV съездэ зорюулжа, партиин ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ зорюулагдаhан партийна хамтын суглаанууд боложо дүүрэбэ.

Эдэ суглаанууд дээрэ коммунистнууд эдэбхи үүсхэлэйнгээ бүри дээшэлhэниие бодотоор гэршэлэн харуулаа гэбэл, алдуу болохогүй. Партиин ЦК-гай проектын тон ехэ удха шанартай байhыень онсолон тэмдэглэхэ зууураа, тэдэнэр аймагайнгаа арадай ажахые саашадань хүгжөөхэ асуудалда горитой анхарал хандуулаа. Тиихэдээ проект соо хэлэгдэhэнhээ уламжалан, hонирхолтойшье, туhатайшье олон дурадхалнуудые оруулhан байна.

Жэшээлхэдэ, мал ажалые бүри хурдан түргэнөөр хүгжөөхын тулада тэжээл бэлэдхэлгые бата бэхи үндэhэ hуурятай болгохо шухала гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлhэн байха юм. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада ажахынууд хоорондын тэжээлэй ехэ предприятинуудые барижа, ашаглалгада оруулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха болоно.

Сабшалангай, бэлшээриин үрэжэл hайжаруулхын тулада мелиоративна ехэ хүдэлмэри ябуулха тон шухала гэжэ коммунистнууд тэмдэглээ. hайжаруулагдаhан бэлшээринүүдые бии болгохо ажалые саашадань эршэдүүлхэ зорилго урдамнай табигдана гэжэ тэдэнэр мүн лэ мэдүүлнэ.

Хурамхаанай аймагта үер ехээр болодог юм. Тиимэhээ энэ аюулhаа hэргылхэ хүдэлмэри хэхэ гээшэ тон шухала. Энээндэ анхаралаа ехээр хандуулжа, гол мүрэнүүдэй эрье бэхижүүлхэ, hабыень гүнзэгырүүлхэ, намаглиг газар хатааха байhанаа колхоз, совхозуудай коммунистнууд hайнаар мэдэнэ.

Хурамхаанай совхоздо, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Хурамхаанай леспромхоздо партиин ЦК-гай проект зүбшэн хэлсэлгэ эдэбхитэйгээр, hайнаар үнгэрөө гэжэ тэмдэглэмээр. Энэ асуудал бүри үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэ хүдэлмэри эмхидхэжэ, партиин шухалын шухала документын гүн удхые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха кампани бүри hайнаар ябуулагдажа байна.

М. БАТОИН,
аймагай газетын редактор.

МАНАЙ ХАРЮУСАХА ХЭРЭГ

Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 4-дэхи тракторна бригадын бригадир С. С. ЯНДАНОВ хөөрэнэ:

— Эхилээд байhан арбадахи табан жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэхэ гээшэ совет хүн бүхэнэй нэрэ хүндын, сэдьхэл зүрхэнэй хэрэг болоно. Эхэ ороноймнай ерээдүйн бүри ехэ хүгжэлтэ, бидэнэй жаргалта байдал өөпэдымнай али зэргэ ашаг үрэ ехэтэйгээр хүдэлhэнhөө, бүхы юумэеэ хэр hайн шанартайгаар бүтээhэнhээ дулдыдаха байна.

Жэшээнь, тариан ажалые абаад үзэе. Орсоhон тариянай ургасые али болохоор дээшэлүүлхэ гээшэ шухалын шухала зорилго болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай партиин XXV съездэ зорюулжа гаргаhан проект соо онсо заагданхай. Орон дотор жэлдээ дунда зэргээр 215—220 миллион тонно тарил абадаг болохо зорилго табигдана.

Тиигээд ерэхэдээ бидэ, хүдөөгэй механизаторнууд, тариашад арбадахи табан жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ, эгээл харюусалгатай газарта хүдэлжэ байна гээшэбди. Сидоогоор хэлэбэл, тариалангай үрэжэлые үшөөл дээшэлүүлхэ, бүхы ажалаа эрхим шанартайгаар хэхэ, гектар бүриhөө шадаал hаа ехэ ургаса хуряахын түлөө улам шангаар оролдохо болонобди.

Би колхоздоо энэ Шулуутын бригадада анхан трактористаар хүдэлжэ эхилhэнhээ хойшо гуша шахуу жэлдэ тариан ажалтай холбоотой ябанаб, hүүлэй 15 жэлдэ тракторна бригадые хүтэлбэрилнэб.

Хорёод жэлэй саада тээхитэй жэшэхэ болоо hаа, колхозой бүхы байдал, механизаторнуудай ажал тад ондоо болоол даа. Хорёодшье жэл гэлтэгүй, оройдоол 5—6 жэлэй туршада тон ехэ хубилалта болоо ха юм. Гансахан энэ манай багашаг бригадада мүнөө 12 хүсэтэ трактор, тэдэнэй табаниинь гэнжэ мөөртэ, бэшэниинь резинэ мөөртэ трактор, тариа хуряаха 5 комбайн болон бусад олон техникэ, зэмсэг бии болонхой. Мүн газарай үрэжэл hайжаруулха минеральна үтэгжүүлгэ жэлhээ жэлдэ ехээр үгтэдэг болоно байна. Саашадаашье техникын, тэрээндэ хэрэгтэй запчастиин, минеральна үтэгжүүлгын улам ехээр үгтэхэ байhаниинь элитэ.

Энээниие юундэ дурданабши гэхэдэ, мүнөө механизатор, тариашадта үндэр ургасын түлөө тэмсэхэдэнь урматай hайн эрхэ нүхэсэл, бүхы арга боломжо бии бшуу даа. Тиимэhээ арбадахи табан жэлэй түсэбэй амжалтатайгаар дүүргэгдэхэ байhаниинь найдамтай.

Манай бригадын ехэнхи тариалан, сабшалан ажахы соогоо эгээл үрэжэл муутай, жэжэ хайр шулуутай, элhэлиг хүрьhэтэй гэжэ тоологдодог юм. Таба-зургаан жэлэй саана тариалангай гектар бүриhөө 6—7 центнер орооhо арай шамай гэжэл абадаг байгаабди. Харин энэ үнгэрэгшэ табан жэл соо гектар бүриhөө дунда зэргээр 12—13 центнер ургаса абтаа. Жэшээлхэдэ, нёдондо бүхы 700 гектар тарилгын газарай тус бүхэнhөө 14,6 центнер орооhон хуряагдаа юм.

Хэдэхэн жэл соо тариянай ургаса хайшан гээд эрид дээшэлүүлэгдээб гэhэн асуудал гарана. Нэн түрүүн хүсэтэ техникын олон болоhоной ашаар хабарай тарилга хаhа саг соо эхилэгдээд, богони болзорто дүүргэгдэнэ. Намартаа ургаса түргэнөөр хуряагдажа, намарай паар ехээр хахалагдадаг болоо. Жэшээнь, энэ жэлдэ 520 гектарта намарай паар хахалааабди гэхэ гү, али ерэхэ хабар бүхы тариагаа сэбэр паар болон намарай паар дээрэ тариха аргатайбди. Хоёрдохёор, газараа hайнаар үтэгжүүлдэг, эрхим шанартай үрэhэ бэлдэдэг болообди. hүүлэй хэдэн жэлдэ хабар үрэhэ тарихын урда тусхай сеялкээр минеральна үтэгжүүлгые газарай хүрьhэндэ локально-ленточнэ аргаар оруулнабди. Гектар бүхэндэ 2 центнер мочевинэ, аммиагай селитрэ гэхэ мэтэ үтэгжүүлгэ оруулагдадаг. Удаань тарихадаа үрэhэнтэйнь хамта гектарай 25 килограмм суперфосфат hэндэ оруулагдана.

Эдэ бүгэдын ашаар лэ hүүлэй табан жэлдэ тариянай ургаса хоёр дахин дээшэлүүлэгдээ.

Саашадаа ямаршье уларилтай жэлдэ тогтууритай hайн, бүри ехэ ургаса абаха арга боломжо манда бии. Бригададамнай гол түлэб хори гаран жэлдэ хүдэлжэ байhан, ажалаа арбан хургандаал мэдэхэ болоhон механизаторнууд олон. Дагба Шойдорович Халудоров, Андрей Содбоевич Халудоров, Еши Дармаевич Халудоров, Петр Бадмаевич Янданов, Доржо Шадапович Шобоев, Еши Ошорович Танхаев гэгшэд газар хахалха, ургаса хуряаха, үтэгжүүлгэ тарааха гэхэ мэтэ эгээл харюусалгатай хүдэлмэриие бээдээ даажа абаад, залуушуулаа дахуулан ажалладаг юм.

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын хабарай тарилгада мүнөө түлэг бэлдэжэ байнабди. Үрэhэ хүрэнгэмнай үни хада сэбэрлэгдэжэ, тарилгын шанарта хүргэгдөөд, амбаарта хаагданхай. Плуг, сеялкэ, борной, культиватор гэхэ мэтэ зэмсэгүүдые бригада дээрээ намартаа заhабарилаа hэмди. Ехэхэн заhабаритай тракторнуудаа «Сельхозтехникын» отделениин мастерскойдо заhабарилуулха ээлжээгээ хүлеэнэбди.

Юрэдөөл түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хабарые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, үндэр баян ургасын үндэhэ hуури табиха зорилготойбди.

М. НАМЖИЛОВ
бэшэжэ абаба.

ТАЙЛБАРИЛНА

Авиационно заводой парткомой агитаторнууд, политинформаторнууд бүхы цехүүдтэ ошожо, долоон хоног бүри хөөрэлдөө хэнэ. Партиин XXV съездэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан проектээр эдэнэр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Партийна hуралсалай хэшээлнүүдтэ пропагандистнар энэ документые хэрэглэнэ.

Станогуудай, слесарно-гагнууриин цехүүдтэ хөөрэлдөөнүүд иланагаа hонирхолтойгоор үнгэрөө. Станогуудай цехэй начальнигай орлогшо Ю. П. Тарасов, шудхалгын цехэй начальнигай орлогшо М. П. Палсев, тус цехэй партийна организациин секретариин орлогшо Л. С. Ципкина гэгшэдэй проектээр үнгэргэhэн хөөрэлдөөн бүгэдэниие hонирхуулhан байна.

Заводой парткомой политическэ гэгээрэлэй кабинет партиин XXV съездэ зорюулжа КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект нэбтэрүүлхын тулада зохихо хүдэлмэри ябуулна. Тусхай булан эндэ эмхидхэгдэнхэй. Арбадахи табан жэлдэ хабаатай номуудые эндэhээ оложо болоно.

А. БЕЛОУСОВА,
манай штатнабэшэ корр.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ

ШУЛУУ МАЛТАГШАД

Газар тэhэрэлгын дорьбооной замхажа үрдеэгүй, огторгой өөдөө дэгдэhэн тооhоной үшөө тараагүй байхада, БелАЗ машинанууд хойно хойноhоо hубарилдан, хада өөдөө уухилhаар гаража эхилбэ. Эдэ машинанууд өөhэдынгөө ажалай ээлжээ хүлеэжэ, добын хаяада жэрылдэн зогсонхой байгаа.

27 тоннын ашаа шэрэхэ шадалтай эдэ машинанууд углеоноhоо эхилээд үдэшэ болотор хадаhаа шулуу илгаруулгын фабрикада зөөнэ. Химическэ талааараа холисогүй энэ известняк арадай ажахын хэдэн hалбарида шухала хэрэгтэй юм. Тэрэниие ЛВРЗ-гэй, Петровск-Забайкальскын заводой металлургнууд, Сэлэнгын, Байгалай ба Братскын целлюлознигууд, Усолье-Сибириин химигүүд хүлеэжэ байдаг.

Химическэ, металлургическа промышленностиин шухала зүйл болохо известняк хэрэглэлгэ улам дээшэлжэ байhаар. Тиимэhээ «Татарский ключ» карьероуправлениин бүхы коллектив, экскаваторщигууд болон автомашина жолоодогшод хэрэглэгшэдэй эрилтэ хүсэд hайнаар хангахын тула ажалай минута бүхэниие хэрэглэн ажаллаха гэжэ оролдоно.

Үнэхөөрөө газар тэhэлэгшэдтэ минута бүхэн үнэтэй сэнтэй юм. Тэдэнэр карьерэй хүдэлмэридэ эхи заха табидаг гээшэ. Газар тэhэлэгшэд ажалаа харин нягтаар эмхидхэнэ, тиихэ уялгатайшье. Ашаа зөөхэ автомашинануудай хада уула хүрэжэ ерээгүй байхада, тэдэнэр газар тэhэлжэ, шулуу бутаруулаад байха даабаритай.

Манай эндэ ерэhэн үдэр Александр Лошкиной даадаг звеногой горнягууд газар тэhэлжэ байба. Тэдэнэр үрэмдэлгын түхеэрэлгын hайнаар, зүбөөр тодхогдоhые шалгаhанайнгаа удаа рычагынь хүдэлгөөдхинэ. Тэрэ доро хада уула дорьбожо, тэhэрэлгын абяан оршон тойрон байдалые hэргээгээдхинэ.

Карьероуправлени табан жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргээ. Энээндэ А. Лошкиной звеногой оруулhан хубита бага бэшэ юм. Тэрэнэй табан жэлэй саада тээ гаргаhан үүсхэлые бүхы коллектив hайшаагаа hэн. Александр Лошкин арга боломжоёо хаража үзөөд, табан жэлэйнгээ даабариие звеногоороо дүрбэн жэл соо дүүргэжэ шадаха байhые мэдүүлээ. Звеногой гэшүүд ажалай эмхидхэл hайжаруулха, ажалай сагые зүбөөр хэрэглэхэ, тиигэжэ табан жэлэй түсэбые болзорhоонь нэгэ жэлээр урид дүүргэхэ социалис уялга абаад, Василий Трофимовай даадаг звеное мүрысөөндэ уриhан байгаа.

Хоёр звеногой мүрысөөн бүхы табан жэлэй туршада аша туhатай, үрэ сэхэтэй байба. Алишье звеногой гэшүүд нүхэдhөө гээгдэхэ дурагүй, хүсэ шадалаа гарган ажаллаа. Зарим hара, жэлнүүдтэ нэгэ звенонь түрүүлхэ, хойто hара, жэлдэ нүгөөдэнь түрүүлжэ гараха. Табан жэлэй даабариие нүхэдhөө урид дүүргэхэ гэжэ звено бүхэн оролдоо.

Харин алиниинь ахижа гараагүй. Тэдэнэр нэгэл үдэр, 3 жэл 11 hарын туршада табан жэлые түгэсхэhэн юм.

Хоёр звеногой мүрысөөгөөр бүхы коллектив hонирхожо, алиниинь түрүүлжэ гарагша ааб гэжэ адаглажа байгаа. Тиихэтэй хамта коллективэй бусад гэшүүд хоорондоо социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээ hэн. Экскаваторщик Лука Андронович Фёдоров, БелАЗ жолоодогшод Пётр Базыкин, Иван Коновалов, Владимир Говорухин, Василий Балаганский, Виталий Лаптев нүхэр Лошкиной үүсхэлые дэмжээд, социалис уялга абаhан байна.

Экскаваторай газар удхан абажа байхые харахада, энэ ажал хүнгэн шэнги. Харин үнэндөө тиимэ бэшэ. Нэгэ доро удхахадаа гансал известняк илгажа абаха ёhотой. Минии шулуунай ороо хада, известнягай шанар доошолхо. Мүн минии шулуу удхан абахадань, тэрээн соонь известняк дайралдаха ёhогүй. Химическэ үнэ энэ зүйлые минии хаяжа болохогүй. Гадна экскаваторщик ажаллаhан газараа сэбэр, жэгдэ талмай болгон тушааха уялгатай юм. hүүлээрнь энэ талмайгаар самосвал машина, үрэмдэлгын станогууд ябадаг, табигдадаг юм.

Экскаваторщигууд Лука Фёдоров, Алексей Горюнов эрхим ажалай hайн жэшээ харуулна. Мүрысөөндэ 5-дахи экскаваторай экипаж түрүүлжэ гараа. Сергей Яковлев, тэрэнэй туhалагша Аверьян Матвеев hарадаа 80—90 мянган тонно шулуу ашажа байгаа. Тэдэнэр жэлэй hүүлшын hаранuудта бүтээсэеэ улам дээшэлүүлжэ, 130 мянган тонно хүргэhэн юм. Энэнь карьероуправлениин эмхидхэгдэhэн сагhаа хойшо үнгэрhэн 10 гаран жэлэй туршада түйлагдаhан эгээл ехэ бүтээсэ болоно.

Карьероуправлениин бүхы экскаваторщигуудай жэшээ абан ажаллаха, иимэ бүтээсэ түйлаха гэжэ оролдохо hайн үрэ дүн түйлагдаа. Тэдэнэр шэнэ табан жэлэй туршада иимэ бүтээсэ түйлаха гэжэ оролдожо эхилээ.

Газар үрэмдэгшэдэй, экскаваторщигуудай ехэ бүтээсэ түйлаха хэрэгтэнь карьероуправлениин бусад бүхы албанай хүдэлмэришэд ехэ туhаламжа үзүүлhэн, хубитаяа оруулhан байна. Заhабариин механическа мастерскойн коллектив, электрын элшэ-хүсөөр хангаха албатан ажалаа hайнаар эмхидхээ. Тиигэхэhээ гадна элдэб станогууд, түхеэрэлгэ, механизмуудаа нарижуулан hайжаруулна. Карьероуправлениин уралан нарижуулагшад заhабариин шэнэ онол арга хэрэглэдэг болоо.

Эдэбхитэй уралан нарижуулагшад, термист-гальванист Виктор Черкашин, цехэй начальник Александр Сиднев хэдэн үнэтэ дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээ. Токарьнууд тусхай штамп бэлэдхэжэ, ехэ продукци бүтээн гаргаха арга олгоhон байна.

Мүн газар тэhэлхэ хэрэгтэ шэнэ материал хэрэглэгдэнэ. Хэрбээ юhэдэхи табан жэлэй эхиндэ аммонит хэрэглэгдэдэг hаа, тэрэнэй орондо мүнөө зерно-гранулит хэрэглэгдэнэ. Тиигэжэ газар тэhэлгын технологи, шанар hайжаруулагдаа. Үрэмдэлгын станогууд шэнэдхэн байгуулагдаа.

Эдэ бүгэдын ашаар карьероуправлениин коллектив известняк малтан абаха табан жэлэйнгээ түсэбые октябриин 17-до дүүргэhэн юм.

— Манай коллектив бүри hайнаар ажаллаха, hайн үрэ дүн түйлаха байгаа. Харин түмэр замай вагонууд саг соогоо үгтөөгүй байжа, ажалдамнай haад ушаруулаа, — гэжэ карьероуправлениин начальник Пётр Семёнович Сафронов хөөрэнэ.

Сэнхир-боро шулуу ашаhан автомашинанууд хойно хойноhоо hубарилдан гүйлдэжэ байhаар. Карьероуправлениин горнягууд партиин XXV съездэ зорюулжа абаhан социалис уялгаяа дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Тэдэнэр жэлэй түрүүшын хоёр hарын даабари болзорhоонь урид дүүргэжэ, съездын нээгдэхэ үдэрые угтаха зорилго урдаа табинхай юм.

В. БОГДАНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: машинистын туhалагша А. Д. Матвеев (зүүн гарhаа), экскаваторай машинист С. И. Яковлев, карьероуправлениин главна инженер В. П. Гнатюк. Карьероуправлениин түрүү жолоошодой нэгэн Виталий Лаптев. Тэрэ энэ жэлэйнгээ даабарине үни дүүргэөд, 1977 оной тоосоогоор ажаллажа байна.

Фотонь авторай.

СОВЕТ ОРОН: ШЭНЭ hОНИН

УЛЬЯНОВСК. Айхабтар ехэ шудхалаагай цехэй барилга универсальна хүндэ станогуудые бүтээдэг заводто болзорhоо хахад жэлээр урид ашаглалгада оруулагдаба. 100 тонно хүрэтэр шэгнүүртэй детальнууд эндэ бүтээгдэхэ байна. Энэ цех предприятиин ажалай бүтээсые нилээд дээшэлүүлхэ. hэльбэн шэнэдхэлгэнүүдэй хэгдэхэдэ, заводой хүсэн хоёр дахин ургаха байна.

СУРГУТ. (Тюменскэ область). Сургутска ГЭС-эй 1200 мянган киловатт хүсэтэй хоёрдохи ээлжээнэй барилга хэгдэжэ эхилбэ. Энэ ГРЭС Тюмениин хойто хубидахи нефтиин ба газай ашагта малтамалые олзоборилхо хэрэгые үнэгүй электрын элшэ хүсөөр хангаха зорилготой.

ХАБАРОВСК. Нёдондо жэлэйхиhээ гектар бүхэнhөө 3 центнерээр ехэ ороохо тариа хуряаха гэжэ Амар шадарай тариашад шиидхэбэ. Энээнэй тула найдамтай үндэhэ hуури табигдаа: ороохо тарянай ба соябын үрэhэ хүрэнгэ хаагдаа.

АКТЮБИНСК. Арал далайн хойто талаар хабтайн нэмжыдэг үргэн ехэ газар нютагуудые электрижүүлхэ хүдэлмэри эхилбэ. Мал харуулдаг ажахынуудай тунга hайн ногоотой бэлшээри эндэ байдаг юм. Хүдөөгэй ажалшадай hуудал байдалые hайжаруулхын тула Челкар — Чиликтэ гэhэн ехэ вольтын лини татагдаба. Энэ жэлдэ Актюбинска областьдо ехэ вольтын үшөө 1600 километр лини татагдаха байна.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Хойто Осетиин кукурузын үрэhэ сэбэрлэдэг комбинадууд 9 мянган тонно эрхим сортын үрэhэ Башкир, Оренбург, Татар ба Удмуртида эльгээбэ. Энэ жэлдэ автономито республика 25 мянган тонно хүрэтэр эрхим сортын үрэhэ ороной хойто ба зүүн районуудай ажахынуудта эльгээхэ юм.

КРАСНОЯРСК. hаяхан ашаглалгада оруулагдаhан трансформаторна хүсэтэ хоёр подстанци Красноярай хизаарай «Правдын» нэрэмжэтэ, Ильичэй нэрэмжэтэ томо ехэ совхозуудые электрын элшэ хүсөөр бүрин хангаха арга олгохо байна. Арбадахи түсэбтэ табан жэлдэ хизаарта хүдөө нютагуудаар электро-дамжуулгын 16 мянга гаран километр лини баригдахаар харалагдана. Тиигэжэ хизаарай колхоз, совхозууд электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэеэ 1,3 миллиард киловатт-часта хүргэхэ.

ВИЛЬЯНДИ (Эстониин ССР). Ю. Гагаринай нэрэмжэтэ совхоз-техникумдэ hаяшаг ашаглалгада оруулагдаhан гахай үсхэбэрилдэг туршалгын комбинадта 54 мянган толгой гахай шахан таргалуулагдаха байна. Тэрэ жэлдээ районой бүхы ажахынуудай абадагтай адли хэмжээнэй мяха үйлэдбэрилхэ юм.

РИГЭ. «Ригын ногоон бүhэлүүр» гэhэн проектые Латвиин мэргэжэлтэд зохёожо дүүргэбэ. Хүнэй аша туhа, байгаалиин сэбэр уларил харада абтаhан байна. Үзэсхэлэн hайхан эдэ нютагуудта онгосоор тамаралгын станцинууд, яхтклубууд байрлуулагдаха, спортын талмайнууд бии болгогдохо.

ТЮМЕНЬ. Эндэхи бройлерно фабрикын түрүүшын ээлжээн ашаглалгада оруулагдаба. Мяхан болгогдо[хо] хоёр миллион дальбараа жэ[л]дээ дэгжээгдэхэ байна. Жи[л] бүхэндэ хоёр миллион шахуу нугаhа үсхэбэрилхэ, ... нэгэ туршалгын шубуун[ай] фабрика область дотор б[а]ригдажа эхилбэ.

НУРЕК (Таджигай ССР). Барилгын эхилhэнhээ хойш[о] 30-дахи миллион кубометр шорой Нурекскэ ГЭС-эй үндэр хаалтада оруулагдаhан байна. Эндэхи ажалтай эрш[э] үдэрhөө үдэртэ улам шанг[а]дана. Энэ жэлдэ электр[о]станцида үшөө хоёр агрегат болзорhоо урид ашаглалгад[а] оруулагдахаар хараалагдана.

ВЛАДИВОСТОК. Приморьин мелиораторнууд хүдэлмэриин неделиин дүүрэхэд[э] бригада-бригадаараа «Яшалта эрье» гэhэн амаралтын байшанда ерэхэ байна. Владивостогой курортын зоно[до] байрладаг элүүржүүлгын шэнэ газарые гүрэнэй комисси тушаажа абаа. Эндэ таба[н] санатори, амаралтын [...] байшан, аяншалгын баа[за] нээгдэнхэй.

ВОРОНЕЖ. Областиин хүдөө ажахын түрүүшүүл Эхэ орон, парти, арадуудай ха[...] барисаан тухай шэнэ [...] хёолнуудтай танилсаба. Хар[...] хүрьhэтэ зоны композиторнуудай зохёохы ажа[л] ябуулгын тоосоондо хабаа[тай] дагшад — Воронежой, Ли[...]пецкын, Орелой, Тамбовой хүгжэмшэд тариашадай свеклошодто, мал ажалай фермэнүүдэй хүдэлмэришэдтэ айлшалба. Коминтерн[...]ын нэрэмжэтэ экскаватор[...]на заводой ба бусад пред[...]приятинуудай Соёлой ба[й]шан соо концерт-наада таб[и]hан байна.

ТУРАКУРГАН. (Наманганска область). Минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хадагалдаг Узбекистандахи эгээл ех[э] барилга ашаглалгада ору[у]лагдаа. 11 мянган тонно үт[эг]жүүлгэ эндэхи мянган то[нно] хоёр корпус соо хадагалагд[а]ха байна. Мүнөө Узбекистан[да] хүдөө нютагтахи үт[эг]жүүлгын 100 гаран скл[ад] хүдэлнэ. 400 мянган тон[н] тук эндэ хадагалагдадаг юм.

ВЛАДИВОСТОК. Я[...]дууд, удэгеедүүд, буряадууд — ороной хойто ба зүүн [...]гэй нютагуудай хубүүд, [...] сагад уран зурагай выставкэдэ хабаадаhан байна. Эн[э] выставкэ Алас-Дурнын [...]кусствын багшанарай инсти[...]тудта нээгдээ. Совет холы[н] Хойто зүгые шэнэдхэн [...] билгажа байhан ушар зал[...] уран зураашадай хүдэлм[э]риин гол темэ болоно.

БАКУ. Агдашскэ, Имишлинскэ, Физулинска районуудай ажалшадтай литераторнуудай зохёохы холбоо ба[й]саан тухай хэлсээн Азербайджанай Уран зохёолшодо[й] холбоондо баталагдаба. Эн[э] хэлсээнэй үндэhөөр, у[...] зохёолшод хлопок ургуулагшадые шефтээ абаха зэр[гэ]тэй. Арбадахи түсэбтэ таб[ан] жэлдэ эдэнэй ажал хэрэг[эй] тухай түүхэ-бэшэгүүдые б[и]дэхэ байна. Прозаигууд, поэдүүд колхоз, совхозуудта гаража, тоосоо хэхэ юм.

ГОРЬКИЙ. Машина б[...] тээлгэдэ стахановскэ хү[...] эхэнэй үүсхэл гаргаhан, [...]мог суута түмэршэ дархан Социалис Ажалай Ге[рой] А. Х. Бусыгинай нэрэмжэ[тэ] шан Горьковско автозавод[ой] В. С. Литоновой бригада[...] байгуулагдаба. Предприятиин 300 гаран коллектив [...] хүндэтэ шагнал хайрада хү[...]тэхын түлөө тэмсэнэ.

(ТАСС).

«Агаарай хүдэлөөе, самоледуудай ниидэлгэ ба буулгые жолоодон хүтэлхэ хэрэгые автомадаар хангаха бортовэй ба газар дээрэхи павигационно, радиотехническэ түхеэрэлгэнүүдые улам үргэн хэмжээнтэйгээр нэбтэрүүлхые хараалха».

(Партиин XXV съездэ зорюулжа. КПСС-эй ЦК-гай гаргаhан проектhээ).

ЛИТВАГАЙ ССР. Самолёдуудай ниидэлгые жолоодон хүтэлхэ командно-диспетчерскэ пункт Вильнюсэй аэропортдо баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Тэрэ шэб шэнэ түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай. Энээнэй ашаар борoo хуратайшье, саhа шуурганатайшье сагта, мүн үдхэн манатайшье байхадань самоледуудай ниидэхэ, бууха арга олгогдохо байна. Вильнюсэй аэропорт гансал абяанhаа түргөөр ниидэдэг самоледуудhаа гадна, агаарай али бүхы онгосонуудые буулгаха аргатай юм.

Мүнөө үедэ Совет Литвагай ниислэл хото ороной 50 хото городтой агаарай холбоо сэхэ тогтоонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: аэропортын диспетчерскэ пунктда. Диспетчер С. Хуббеева самоледуудай буулгын хойноhоо адаглажа байна.

В. ГУЛЕВИЧЭЙ фото
ТАСС-ай фотохронико.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГТА

ЧЕМПИОН СОЛОТОН

Светлана Дашеева арбадахи класс дүүргээд, түрэл Енгорбойнгоо совхоздо хүдэлжэ эхилээ hэн. Түрүүн hаалишанаар ажаллаа, hүүлэй хоёр жэлэй туршада мал адуулагшаар хүдэлнэ. Мал ажалда удаан саг соо хүдэлөөгүйшье hаа, совхозой түрүү малшадай зэргэдэ оролсонхой.

Светланын абы Бимба Раднаевич Дашеев бүхы наhаараа мал ажалда хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоhон юм. Тиимэhээ ажалайнгаа нюусые басагандаа дамжуулан үгэhэн, hайса ойлгуулhан байгаа бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлэй октябрь hараhаа эхилжэ, Светлана Дашеева совхозойнгоо нэгэдэхи отделениин Улаан-Горхоной шахамалнуудай гүүртэдэ хүдэлөө. Хамтадаа 131 хашараг эндэ харууhалагдаhан юм. Тэдэнээ табигдаhан рационой ёhоор эдеэлүүлжэ, hайнаар таргалуулхын тула ехэ оролдолго гаргаhан байгаа. Толгой бүхэнэйнь шэгнүүр үдэртөө 1037 граммаар нэмээгдэжэ, С. Дашеева аймагай чемпионой нэрэ солодо хүртэнхэй.

Шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ ачэ гүүртын шахамалнууд мяханай комбинадта тушаагдаhан юм. Тиихэдэ үхэр бүхэниинь 344 килограммтайгаар, тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаhан байна. Тушаагдаhан бүхы малай 24 толгойнь 350 килограммhаа дээшэ шэгнүүртэйгээр абтажа, совхоз ехэхэн нэмэлтэ түлбэри абаhан байха.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

Далахайн совхозой малшад арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түрүүшын хахадай хугасаада 640 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэ даабаритай байhан юм. Тэрэнээ болзорhоонь урид дүүргэхын тула үнгэрэгшэ намартаа 185 үхэр шахалгада табиhан байгаа. Шахамалнуудай гүүртые коммунист Ламажаб Бодеевич Дылыков даажа, ажалаа ёhотой hайнаар эмхидхэжэ шадаа.

Нүхэр Дылыковэй гүүртэдэ шахагдаhан үхэрнүүд январиин арбаадаар гүрэндэ тушаагдаhан байна. Бүхы малынь hайн сэгнэлтэтэйгээр, ехэ шэгнүүргэйгээр абтаа. Мүн тиихэдэ 65 толгой адуун тушаагдаа. Тиигэжэ энэ совхоз 1976 оной түрүүшын хахад соо гүрэндэ мяха тушааха даабаряа болзорhоонь холо урид үлүүлэн дүүргэбэ. Энэ хэрэгтэ малшан Ламажаб Дылыковэй, адуушад Цыбикжап Дымпиловэй, Ламажаб Будаевай оруулhан хубита гон ехэ.

ГАРЗА ХОРОЛТОГҮЙГӨӨР

Енгорбойн совхозой гурбадахи отделениин малшадай дундаhаа Михаил Сандаликович Самбуев онсо шалгарна. Энэ нүхэр үнгэрэгшэ зундаа 126 хашараг Хүбшэ гэжэ газарта харууhалжа, ажалай ехэ амжалта түйлаа hэн. Тиихэдэ толгой бүхэнэйнь шэгнүүр үдэртөө 1026 граммаар нэмээгдэhэн байгаа. Бүхы малынь үнгэрэгшэ намартаа гүрэндэ тушаагдажа, тарган сэгнэлтэтэйгээр абтаhан юм.

Хори гаран жэлдэ таhалгаряагүй мал ажалда хүдэлhэн Михаил Сандаликович Самбуев үнгэрэгшэ намартаа 110 хашараг тушаажа абаад, гэр бүлөөрөө hайнаар харууhалжа, үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Мүнөө бүхы хашарагуудынь хүсэ шадалаар hайн, үбhэ болон зеленко гүүртэдэнь яhала бии.

— Михаил Самбуев манай отделениин бэрхэ малшадай нэгэн юм. Ажалаа hайнаар эмхидхэжэ, hүүлэй хэдэн жэл соо нэгэшье толгой гарзада оруулаагүй. 1974 ондо Ажалай Улаан Тугай орденоор, hаяхан «Юhэдэхи табан жэлэй ударник» гэhэн тэмдэгээр шагнагдаа. Энэ үбэлжэлгые урданайхиhаа hайнаар үнгэргэжэ шадаха байhандань найдамаар, — гэжэ Енгорбойн совхозой гурбадахи отделениие эрхилэгшэ Пурба Цыденович Шагдуров хөөрэнэ.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1975 ОНДО ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Республикын промышленность продукци худалдаха үгэхэ гүрэнэй түсэб болзорhоонь урид, декабриин 23-да дүүргээ.

Промышленна продукци худалдаха жэлэй түсэб 102,1 процент бэелүүлэгдээ. Продукциин шухала зүйлнүүдые: шулуу нүүрhэ, хюрөөдэгдэhэн модо, цемент, суглуулагдамал түмэр-бетон зүйл болон деталь, асбоцементнэ лист, сонхын шэл, ноохон бүд, хубсаhа хунар, ...ез хоолой, загаhанай зүйл болон бусад продукци үйлэдбэрилхэ түсэб мүн лэ болзорhоо урид дүүргэгдээ.

Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1974 онойхиhоо 5,9 процентээр дээшэлээ.

Промышленностиин hалбаринууд: машина бүтээлгэ, металл болбосоруулга, ой модоной, модо болбосоруулгын, целлюлозно-саарhанай үйлэдбэри үлэмжэ hайнаар хүгжөө.

1974 онойхидо орходоо ажалай бүтээсэ 4,3 процентээр нэмээ. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэйл ашаар промышленна продукциин ургалтын 75 процентнь туйлагдаа.

«Бурятстройматериалы» гэжэ нэгэдэлhээ бэшэ Буряадай АССР-эй министерствэнүүд болон управленинүүд бүгэдэндөө продукци худалдаха гүрэнэй түсэб дүүргээ.

Республикын Министрнүүдэй Соведтэ мэдэлтэй предприятинууд продукци худалдаха түсэбөө 106 процент дүүргээ, продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе 5 процентээр, ажалай бүтээсые 3 процентээр дээшэлүүлээ. Республикын 19 аймагай 15-ниинь продукци худалдаха түсэбөө дүүргээ, харин Хэжэнгын, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Хориин аймагууд түсэбөө дүүргээгүй.

Продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтын, үйлэдбэриин хэмжээнэй ба ажалай бүтээсын ургалтые түргэдхэлгые предприяти, управлени, министерствэнүүдээр тусгаарлан харахада иимэ байба:

	Продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1975 онойхиие 1974 онойхитой жэшэхэдэ (проц.): үйлэдбэрилгын хэмжээн	Ажалай бүтээсэ
«Электромашина» завод	102	114	107
«Теплоприбор» завод	101	113	100,6
Локомотив-вагон заhабарилгын завод	100,2	103	103
Түмэр-бетон зүйлнүүдэй Та...ска завод	103	102	105
«Бурятэнерго» районно управлени	102	103	75
Зэдын комбинат	100,6	99,0	98
«Татарский ключ» карьер	102	110	105
Бага-Холбоолжоной шулуу нүүрhэнэй уурхай	109	121	123
...үүргын түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг завод	100,6	162	130
Асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюйн завод	100,5	104,0	106
Тимлюйн цементын завод	100,4	100,7	102
«Забайкаллес» нэгэдэл	102	106	106
...ин авто-заhабарилгын завод	109	110	112
«Буржелезобетон» үйлэдбэриин нэгэдэл	100,3	100,1	105
Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинат	102	2,5 дахин	2,1 дахин
...лэй завод	103	110	111
...рин сэмбын комбинат	103	104	104
...ханай промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэл	104	106	105
...эй промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэл	100,6	102	101
Байгалай загаhанай промышленна трест (Буряадай АССР-эй талаар)	107	104	111
Буряадай республиканска үйлэдбэриин «Россельхозтехника» нэгэдэл	105	117	108
«Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	102	96	102
Хилээмэнэй продуктнуудай управлени	93	104	106
Хэблэлэй, полиграфиин ба номой худалдаа наймаанай хэрэгүүдэй талаар управлени	103	104	101
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй министерство болон управленинүүдэй промышленность	100,9	105	103
Нютагэй промышленностиин министерство	100,7	106	104
...ез хоолой промышленностиин министерство	102	101	100,5
...шын промышленностиин управлени	107	107	106
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	86	105	104
Ой модоной ажахын министерство	105	121	111

Промышленна продукциин шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ иимээр харуулагдана:

	1975 ондо үйлэдбэрилэгдөө	1975 онойхиие 1974 онойхитой сасуулхада (процент.)
Шулуу нүүрhэн — мянган тонно	1507	102
...итын хэрэглэлэй электростанцинуудай гаргаhан электрын хүсэн — миллион киловатт-час	1137	107
Автомобильда тодхогдоhон кран — хэhэг	500	111
Приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, запасной частьнуудынь — миллион түхэриг	12,6	114
Переменнэ ток дээрэ хүдэлдэг 100 киловаттhaa дээшэ хүсэтэй электродвигательнүүд — хэhэг	6744	113
...ологдоhон барилгын модон (хамhабариин предприятинуудайхиие оруулалсангүйгөөр) — мянган кубометр	3525,[illegible]	98
Хөрөөдэгдэhэн барилгын модон (хамhабариин предприятинуудайхигүйгөөр) — мянган кубометр	1101,8	95
Шабсаргагдамал түмэр-бетон зүйлнүүд болон детальнууд (хамhабариин предприятинуудые оруулалсангүйгөөр) — мянган кубометр	174,5	105
Барилгын хирпиисэ (хамhабариин предприятинуудые оруулалсангүйгөөр) — миллион хэhэг	117,5	105
Шифер — миллион условно хэhэг	223,9	103
Сонхын шэл — бодото тоогоороо миллион дүрбэлжэн метр	15,4	107
...хэргдэhэн ноохон бүд — мянган дүрбэлжэн метр	2410	104
...таагдаhан ноохон — мянган тонно	20,7	100,8
Дотор трикотаж хубсаhан — мянган хэhэг	1954	90
Гадар трикотаж хубсаhан — мянган хэhэг	1301	91
Оёгдоhон хубсаhан гүйсэд сэнгээрээ (1975 оной июлиин 1-дэ тогтоогдоhон ...товс сэнгээр) — миллион түхэриг	31,1	103
hэеы гутал — мянган паар	227,5	87
Мяхан (гүрэнэй нөөсэнүүдэй түүхэй эдэй I категориин субпродуктнуудые оруулалсан) — мянган тонно	41	99,0
Гүрэнэй нөөсэнүүдэй түүхэй эдhээ абтаhан hайн hүн дээрэ оруулжа тоолоходо сагаан эдеэнэй продукци — мянган тонно	58,1	101
Хилээмэн ба хилээмэнэй бусад зүйлнүүд — мянган тонно	70,1	106
Кондитерскэ зүйлнүүд — мянган тонно	14,[illegible]	99,[illegible]
Макароной зүйлнүүд — мянган тонно	5,[illegible]	11[illegible]
Хубсаhа угаадаг машина — мянган хэhэг	144,7	11[illegible]
Мебель — миллион түхэриг	11,9	10[illegible]
Культурно-ажаhуудалай, гэр тойроной хэрэглэлэй эд бараанууд — миллион түхэриг	33	107

Республика дотор арадай ургэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгэ 1974 онойхиhоо 5 процентээр дээшэлээ. Ноохон бүд 95 мянган дүрбэлжэн метрээр, хубсаhан — 1,0 миллион түхэригөөр, hайн hүндэ оруулжа тоолоходо сагаан эдеэнэй продукци 2,4 мянган тонноор, макароной зүйлнүүд — 539 тонноор, мебель — 702 мянган түхэригөөр нэмээгдэжэ гаргагдаа.

1975 ондо 21,6 миллион түхэригэй продукци шанарай дээдэ зэргын сэгнэлтэтэйгээр үйлэдбэрилэгдэжэ, 1974 онойхиhоо 2 процент ехэ болоо. Республика дотор эрхим шанартай 59 элдэб продукци гаргагдана, 58-дань шанарай талаар гүрэнэй тэмдэг олгогдолхой.

Үйлэдбэридэ эрдэм наукын ба техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри 1975 ондо республика доторнай ургэлжэлүүлэгдээ. Гүрэнэй түсэбэй ёhoop хараалагдаhан 61 хэмжээ ябуулгануудай 52-нь гүйсэд бэелүүлэгдээ, 6-нуудайнь зарим тэдынь дүүргэгдээ. Эрдэм наукын болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар «Теплоприбор», «Электромашина» заводууд, Зэдын комбинат, асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюйн завод, үшөө хэдэн предприятинууд гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргээ.

Гэхэ зуура 1975 ондо республикын промышленна предприятинуудай хүдэлмэридэ олохон дутагдалнууд үзэгдөө: 23 предприяти гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 12 процентнь продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй, ажалай бүтээсээр 52 предприяти даабаряа бэелүүлээгүй. Продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүйшүүлэй тоодо Галуута-Нуурай шулуу нүүрhэнэй шахта, «Забайкаллес» нэгэдэлэй 5 предприяти, мелькомбинат, Хяагтын ээрэлгэ-трикотажна фабрика болон бусад оролсоно.

Целлюлозо, картон, хирпиисэ, гадар, дотор хубсаhанай трикотаж, hэеы гутал, мяха, hү үйлэдбэрилэн гаргаха түсэб дүүргэгдээгүй. Товарна продукциин өөрынь үнэ сэн 1975 оной январь—ноябрь hарануудта хямдаруулха түсэб бэелүүлэгдээгүй, түсэбөөр хараалагдаhа нhaa 9,5 миллион түхэриг үлүү гаргаша хэгдээ.

Үйлэдбэридэ эрдэм наукын болон техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ талаар гүрэнэй түсэб 85 процент дүүргэгдээ. Энэ талаар гээгдэжэ ябагшадай тоодо машинын оньhoop модоной гэшүүhэ арилгадаг болохо хэмжээ ябуулга бэелүүлээгүй «Забайкаллес» нэгэдэл, бүд нэхэлгын челноггүй станогуудые тодхоогүй нарин сэмбын комбинат, колбасагай мяха хальhа руунь хэхэ хүдэлмэридэ автомат түхеэрэлгэ нэбтэрүүлээгүй «Бурмясопром» нэгэдэл, гурил багсалха, белково-витаминна нэмэлтэ хэхэ технологи нэбтэрүүлхэ талаар хараалhан хэмжээнүүдээ бэелүүлээгүй хилээмэнэй продуктнуудай управлени оролсоно.

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Түмэр замай Улаан-Үдын отделени ашаа ябуулха талаар жэлэй түсэб 100 процент, тэрэ тоодо шулуу нүүрhэ шэрэлгээр — 102, минерально-барилгын материал — 90, барилгын модо — 100,3, ороохо таряа зөөлгөөр түсэбөө — 167 процент дүүргээ. Дүн дээрээ ашаа шэрэлгэ 1974 онойхиhоо 4 процентээр дээшэлээ. Ажалай бүтээсын талаар жэлэй түсэб 103 процент бэелүүлэгдээ.

Нийтын хэрэглэлэй автомобильна транспортаар ашаа зөөхэ жэлэйнгээ түсэб Буряадай автоуправлени 100,4 процент дүүргээ, ашаанай эрьесын талаар даабаряа 99,6 процент бэелүүлээ. Урдахи жэлэйхиhээ 7 процентээр ехэ ашаан зөөгдөө.

Хэлхеэ холбооной 1975 оной продукциин хэмжээн 104 процент дүүргэгдээ, урдахи жэлэйхиhээ 34 процентээр нэмээ.

Радио-дамжуулгын точконуудые олошоруулха жэлэй түсэб 104, городой телефоной хэлхеэ холбоое ургэдхэхэ түсэб 107 процент дүүргэгдээ.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гүрэнэй жэлэй түсэб 101 процентдэ хүргэгдөө гэхэ гү, али 1974 онойхиhoo 10 процентээр дээшэлээ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Хүдөө ажахын валовой продукциин бүхы хэмжээн 1975 ондо 281 миллион шахуу түхэриг болоо гэхэ гү, али 1974 онойхиhoo 7 процентээр нэмээ. Тиин таряан ажалай продукци 33 процентээр дээшэлээ, харин мал ажалай продукци, 1974—1975 онуудай үбэлжэлгын таарамжагүй эрхэ нүхэсэлнүүдhээ дулдыдуулагдан, урда жэлэйхиhээ зарим тэды доошоо болоhон байна.

Юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы ондо таряан ажалаар эгээл hайн амжалтанууд туйлагдаа. Ороохо таряанай ургаса суглуулга 658,1 мянган тоннодо хүргэгдөө гэхэ гү, али 1974 онойхиhoo 213,9 мянган тонно (48 процентээр) ехэ ороохо таряан суглуулагдаа. Бүхы түхэлэй ажахынуудта газар таряалангай гол ургасануудай суглуулга иимэ байгаа:

(мянган тонноор)

	Жэл соо дунда зэргээр: 1966—1970 онуудта	1971—1975 онуудта	1971—1975 онуудта жэлэй дунда зэргые 1966—70 онуудайхитай сасуулбал (проц.)	1974 ондо	1975 ондо	1975 онойхиие 1974 онойхитой сасуулхада (проц.)
Ороохон	470,9	510,5	108	444,2	658,1	148
Хартаабха	240,7	232,1	[illegible]	177,3	273,7	154
Овощ	32,4	33,2	102	41,3	44,9	109
Силостэ хэрэглэгдэhэн кукуруза, ногоон тэжээл	511,4	386,3	75	344,4	548,7	159
Силостэ хэрэглэгдэhэн бусад ургаса	236,8	268,6	113	206,7	230,2	111
Тэжээлэй корнеплодууд	39,8	57,5	144	53,3	52,3	98
Бүхыдөө үбhэн*)	517,8	522,1	101	536,3	516,8	96

Нэгэ гектарhаа ороохон дунда зэргээр 10,8 центнер гэхэ гү, али 1974 онойхиhoo 42 процент дээгүүр, хартаабха — 113 центнер, 53 процент; овощ — 161 центнер, 15 процент; үбhэн болгогдоhон нэгэ жэлэй ногоон — 11,8 центнер, 34 процент; силостэ, ногоон тэжээлдэ хэрэглэгдэhэн кукуруза — 106 центнер гэхэ гү, али урда жэлэйхиhээ 61 процент дээгүүр хуряагдаа.

Харин олон жэлдэ ургадаг ногооной дунда зэргын ургаса урда жэлэйхиhээ 2,4 центнерээр доошоо орожо, гектар бүхэнhөө 10,1 центнер суглуулагдаа.

Ороохото ургамалнуудай дунда зэргын эгээл ехэ ургаса (1 гектарhаа 13,0—16,1 центнер) Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Кабанскын аймагуудай ажахынуудта суглуулагдаа; хартаабхын эгээл ехэ ургаса Бэшүүрэй (1 гектарhаа 104 центнер), Кабанскын (1 гектарhаа 122 центнер) ажахынуудта; 143—182 центнер овощ гектар бүхэнhөө Хурамхаанай, Хориин, Загарайн, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын; 203—252 центнер — Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын аймагуудай ажахынуудта хуряагдаа.

Үнгэрөөшэ жэл 8 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилэгдээ. Республикын таряалангай бүхы талмайн 59,5 процентнь ороохото ургамалнуудай, 12,3 процентнь — зурууд хоорондохёо элдүүрилүүлдэг ургамалнуудай, 14,3 процентнь — таримал ногоонуудай тарилгада хамжуулагдаhан, 13,9 процентнь сэбэр паар болгогдоhон байна.

Тарилгын бүхы талмай 1974 ондо 15 мянган гектараар (2 процент) ургэдхэгдэжэ, бүхы түхэлэй ажахынуудта 876,9 мянган гектарта хүргэгдөө. Ажахын хэрэглэлээр таарулагдаhаниинь харалсан, тарилгын талмайн хубаарилга тодорхойлбол, ороохото ургамалнууд 606,9 мянган гектар, хартаабха — 24,2 мянган, овощ — 2,8 мянган, тэжээлэй ургамалнууд 243,0 мянган гектар эзэлhэн байна.

Уhалагдадаг газарай талмай зарим тэды ургэдхэгдөө, ашаглалгань hайжаруулагдаа, хамтадаа 176 мянган гектарта хүргэгдөө. Тарилгын 39 процентдэнь гэхэ гү, али 342 мянган гектар сэбэр болон намарай паарта нёдондо хабар тарилга хэгдээ.

Бүхы хүдөө ажахын ургамалнуудай 28 процентнь 1975 ондо минеральна утэгжүүлгээр утэгжүүлэгдэhэн, тэрэнь урда жэлэйхиhээ 5 процент дээшээ болоhон. ондоогоор хэлэбэл, колхоз, совхозууд (утэгжүүлгын зүйлнүүдые 100 процент шанартань оруулжа тоолоходо) 17 мянган тонно минеральна, 791 мянган тонно органическа утэгжүүлгэ хэрэглээ.

Сортовой урэhэ хүрэнгөөр таригдаhан ороохото ургамалнуудай хубинь 3 процентээр, тэрэ тоодо шэниисэ — 3, обёос — 9 процентээр нэмээ, гэршүүхэ болон горохой талаар сортовой тарилга 1974 онойнгоо хэмжээндэ үлөө.

Ядохимикадай сүршэлгэдэ ороhон ургамалнуудай талмайнуудай хэмжээн 14 мянган гектарта хүргэгдөө гэхэ гү, али урданайхиhаа 5 мянган гектараар ургэдхэгдөө. Тиихэдэ гербицидүүдые сасаhан таряалангай талмай 259,4 мянган гектар болоhон байна.

Үрэhэнэй шанар hайжараа. Ороохото, ороохото-бобово ургамалнуудай эрхим hайн шанартай урэhөөр хэhэн тарилгын хэмжээн 19 процентээр дээшэлээ. Тарилгын стандартын I, II классай 65 мянган тонно урэhэн таригдаа гэхэ гү, али урда жэлэйхиhээ 9 процентээр дээшэлээ.

Республикын совхоз, колхозууд мүнөө ерэхэ хабарай тарилгада бэлдэжэ байна.

137 мянган гектар паар, 194 мянган гектар намарай паар бэлдэгдэнхэй. Ороохото ургамалнуудай урэhэ хүрэнгөөр ажахынууд 90 процент хангагданхай. Бэшүүрэй, Кабанскын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Түнхэнэй ба Загарайн аймагуудай ажахынууд ороохото болон ороохото-бобово ургамалнуудай урэhөөр гүйсэд хангагданхай, республикын бусад аймагуудай ажахынуудта хэрэгтэй урэhэ хүрэнгэнь үшөө гүйсэд хаагдаагүй.

1975 оной дүрбэдэхи кварталаи түсэб трактор заhабарилгаар 146, ашаанай автомобиляар — 135 процент дүүргэгдэнхэй. Шэнэ жэлэй эхиндэ бүхы тракторна плугуудай 51 процентнь, сеялкэнүүдэй — 44, культиваторнуудай — 39, хартаабха hуулгадаг машинануудай — 33 процентнь заhабарилагдаад байгаа. Таряалан, сабшалан дээрэ утэгжүүлгэ гаргалга ургэлжэлhөөр.

Мал ажалай саашанхи хүгжэлтэ туйлагдаа.

Бүридхэлэй ёhoop малай тоо толгой олошороо (мянган толгой):

	Январиин 1-дэ: 1975 ондо	1976 ондо	1976 онойхиие 1975 онойхитой жэшэхэдэ (процентээр)
Бүхы түхэлэй ажахынуудта:			
Эбэртэ бодо мал	483,7	485,5	100,4
тэрэ тоодо үнеэд	172,3	171,7	99,6
хонин ба ямаан	1960,6	1942,4	99
гахай	197,6	183,2	93
адуу морин	57,8	57,3	99,1
шубуун	1932,6	1789,2	93
Совхозуудта, гүрэнэй бусад ажахынууд болон колхозуудта:			
Эбэртэ бодо мал	353,2	355,4	100,6
тэрэ тоодо үнеэд	115,7	115,9	100,2
хонин ба ямаан	1843,5	1824,8	99
гахай	131,9	116,4	88
адуу морин	57,2	56,7	99,1
шубуун	1151,4	936,1	81

Республикада бүхыдөө малай ашаг шэмэ абалга иимэ байба:

	Жэл соо дунда зэргээр: 1966—1970 онуудта	1971—1975 онуудта	1971—75 онуудайхиие 1966—70 онуудайхитай жэшэхэдэ (проц.)	1974 ондо	1975 ондо	1975 онойхиие 1974 онойхитой жэшэхэдэ (проц.)
Бүхы түхэлэй ажахынуудта						
Мяхан (үүсын шэгнүүрээр) — мянган тонно	48,0	52,9	110	55,2	54,3	98
hүн — мянган тонно	214,1	222,7	104	227,0	226,5	99,8
Үндэгэн — миллион монсогор	133,7	175,5	131	181,8	180,0	99,0
Ноохон (физическэ шэгнүүрээрэ) — тонно	4679	5593	119	6017	5943	99
Совхозуудта, гүрэнэй бусад ажахынууд болон колхозуудта						
Мяхан (үүсын шэгнүүрээр) — мянган тонно	28,9	36,4	126	39,0	39,4	101
hүн — мянган тонно	136,9	151,2	110	160,4	158,2	99
Үндэгэн — миллион монсогор	39,9	95,0	2,4 дах	106,6	110,0	103
Ноохон (физическэ шэгнүүрээрэ) — тонно	4246	5086	120	5478	5412	99

Бүхы түхэлэй ажахынуудай гүрэндэ худалдаhан хүдөө ажахын продуктнууд:

(мянган тонноор)

	Худалдагдаhан	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1975 онойхиие 1974 онойхитой жэшэхэдэ (проц.)
Ороохон	201,3	171	4,1 дах.
Хартаабха	36,4	116	131
Овощ	26,4	88	138
Мал ба шубуун (амидын шэгнүүрээр)	67,3	100,1	102
hүн	34,6	99,1	102
Үндэгэн — миллион монсогор	98,5	104	104
Ноохон (зачетно шэгнүүрээрэ) — тонно	7399	104	100,8

Урда жэлэйхиhээ горитой ехэ ороохо таряан, хартаабха хуряагдаа, түсэбhөө холо үлүү гүрэндэ худалдагдаа.

Мүнөө ябажа байгаа малай үбэлжэлгэдэ колхоз, совхозууд урда жэлэйхиhээ 8 процент ехэ ороохо таряанай зүйл, бусад тэжээл (тэжээлэй единицэдэ оруулан тоолоходо), тэрэ тоодо бүдүүн тэжээл 11, сенаж — 32, шэмэтэ тэжээл — 40 процент ехээр бэлэдхээ. Тиин бодо малай условно толгой бүхэндэ хубаахада 10 центнер тэжээлэй единицэ хүртэнэ гэхэ гү, али урда жэлэйхиhээ 1 центнерээр ехэ.

Мал ажалдахи хүдэлмэри оньhожоруулга ургэлжэлөө. Үнгэрhэн жэлэй hүүлдэ тоологдоhон бүхы малтай сасуулхада колхоз, совхозуудай оньhожоруулагдамал фермэнүүдтэ эды шэнээн (процентээр) мал харууhалагдадаг болоhон байба:

	Оньhожоруулагдаhан аргаар: hү haалга, үтэдигэ суглуулга	уhалалга	тэжээл үгэлгэ	шобхо гаргалга	[illegible]
Эбэртэ бодо мал	31	26	8	25	4
Гахай	—	65	61	65	40
Шубуун	61	89	37	75	18

Республикын бүхы совхозууд ажахын тоосоондо гүйсэд оронхой. Урдахи жэлдэ орходоо үнгэрhэн ондо совхозуудта абтаhан ороохоной, хартаабхын, овощой, hүнэй, үндэгэнэй, ноохоной үйлэдбэрилгын өөрынь үнэ сэн хямдараа, олзо оршонь дээшэлээ. Харин дүн дээрээ совхозууд үнгэрhэн жэлые гарзатайгаар дүүргээ, «Птицепром» трестын совхозууд, «Забайкальский» ангай совхоз олзо оршотой гараа.

Колхозуудай (загаhа баридаг колхозуудгүйгөөр) валовой олзо оршонь 43,7 миллион түхэригтэ хүргэгдөө гэхэ гү, али 1974 онойхиhoo 24 процентээр дээшэлээ.

Колхозуудта абтаhан бүхы гүрэлэй центнер продукциин (шубуунай мяха оруулалсангүйгөөр) өөрынь үнэ сэн дүн дээрээ хямдараа, үйлэдбэрилгынь олзо оршо дээшэлээ. Тиин колхозуудай сэбэр олзо доходынь 7,5 миллион түхэригтэ хүрөө, 1974 онойхинь оройдоо 0,8 миллион түхэриг байhан.

Гэхэтэй хамта республикын олон ажахынууд продукци абалгада хэгдэдэг ажалай гаргашануудые удаанаар хорооно, таряан ажалай хүдэлмэриин хаhа болзор, шанар сахиха агротехническэ хэмжээнүүдые муусa бэелүүлнэ. Малай hубайрха, продукциин гээлтэ хоролтодо орохо ушар ургэлжэлhөөр.

Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэhэ hуури саашадань бэхижүүлхэ ябадал ургэлжэлүүлэгдээ.

Республикын хүдөө ажахые 1975 ондо хүгжөөлгэдэ гүрэнэй болон колхозуудай зүгhөө бүхы дээрээ 103,2 миллион түхэриг, тэрэ тоодо гүрэнhөө — 79,8 миллион түхэриг, колхозуудhaa — 23,4 миллион түхэриг hомологдоо. 1974 онойхитой сасуулбал, гүрэнэй, колхозуудай гаргашалhан капитальна hомололго 3 процентээр дээшэлээ.

1329 трактор, 777 ашаанай автомашина, 664 ороохоной комбайн, хартаабха хуряадаг 48 комбайн, силос хуряадаг 389 комбайн, 882 тракторна косилка, минеральна утэгжүүлгэ тараадаг 136 машина, уhа сасадаг 139 машина болон бусад олон мүнөөнэй техникэ үнгэрөөшэ жэл хүдөө ажахыда үгтөө. Мүн 131 мянган тонно гэхэ гү, али 1974 онойхидо орходоо 28 процент ехэ минеральна утэгжүүлгэ үгтөө.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

Шэнэ барилга хэhэнэй, хуушан предприятинуудые ургэдхэhэнэй, hэльбэн шэнэдхэhэнэй ашаар республика доторнай 1975 ондо 80 мянган кубометр модо отолхо, галлуулха шадалтай модо бэлэдхэлэй шэнэ хүсэн ашаглагдаа, 150 мянган кубометр модо ашаалха, ябуулха аргатай Баргажанай-Адагай ой модоной порт баригдаа, жэлдээ 57 мянган кубометр суглуулагдамал түмэр-бетон зүйлнүүдые гаргаха хүсэтэй Буряадай барилгын управлениин гэр барилгын комбинат бүтээгдээ. Улаан-Үдын кондитерскэ фабрикада жэл соо 1,75 мянган тонно кондитерскэ зүйлнүүдые гаргаха, hүнэй промышленностиин нэгэдэлдэ сүүдхэдээ 10 тонно hү буйлуулха шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Электрын хүсэ дамжуулха 856 километр, тэрэ тоодо хүдөө ажахые хангаха 702 километр утатай шэнэ лини ашаглагдаа, модо шэрэхэ 20 километр утатай автомобильна харгы, хатуу хушалта нюуртай 13 километр автомобильна харгы баригдаа, сүүдхэдээ 112 мянган кубометр уhа арюудхаха, тэрэ тоодо Улаан-Үдэ городой канализаяар гараhан 105 мянган кубометр уhа сэбэрлэхэ хүсэтэй түхеэрэлгэнүүд бүтээгдээ, жэлдээ 900 условно капитальна заhабарилга хэхэ хүсэтэй «Сельхозтехника» нэгэдэлэй Тохойн заhабарилгын мастерской ашаглагдаа.

Гүрэнэй ба колхозуудай зөөриин хүсөөр 7,7 мянган толгой эбэртэ бодо малай, 49,6 мянган хониной, 0,6 мянган гахайн, 76,4 мянган шубуунай байрлаха шэнэ байра баригдаа.

3,6 мянган гектар газар уhалха, 5,2 мянган гектар намагтай, намаглиг талмайе хатааха шэнэ hубаг, түхеэрэлгэнүүд баригдаа, 0,6 мянган гектар уhалагдадаг газарые үндэhөөрнь hайжаруулхын, 5,6 мянган гектарта уhалалгын түхеэрэлгэнүүдые hэльбэн заhабарилхын, 65,5 мянган гектар талмайтай бэлшээрине уhалуурийтай болгохын, 90,3 мянган талмайтай бэлшээриин хуушан уhалуурине hэльбэхын тулада хэрэгтэй хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ. 13,1 мянган гектар талмай дээрэ культур-техническэ хүдэлмэринүүд хэгдээ.

Мүнгэ hомололгын бүхы талаар республикада 220 миллион түхэригэй гол фонднууд ашаглалгада үгтөө.

Республикын арадай ажахыда даб дээрэхи мэдээсэлэй ёhoop бүхыдөө капитальна hомололго 340,1 миллион түхэригтэ, тэрэ тоодо гүрэнэй hомололгын зүгhөө 313,0 миллион түхэригтэ хүргэгдөө. Тиин 1974 онойхитой сасуулбал, капитальна бүхы hомололго 21 процентээр дээшэлээ.

Республикын барилгын эмхинүүд 1975 ондо өөhэдынгөө хүсөөр 161,4 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хээ.

1974 онойхитой жэшэбэл, подрядна хүдэлмэриинь хэмжээн 21 процентээр дээшэлээ.

Барилгын эмхинүүдэй тус тудзараа бэелүүлhэн түсэбэйнь дүүргэлтэ, подрядна хүдэлмэриинь нийтэ хэмжээнэй ургалта иимээр харагдана:

	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1975 онойхиие 1974 онойхитой сасуулхада (проц.)
Буряадай барилгын управлени	78	95
«Бурятцелинстрой» трест	89	105
«Бурводстрой» трест	100	132
«Бурятсельхозмонтаж» трест	103	102
СМП № 834	108	115
СМП № 397	107	126
Галуута-Нуурай ГРЭС-эй барилгын управлени	77	2,9 дахин
Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлени	83	60
Мостоотряд № 34	60	102
Мехколонна № 56	106	97

Колхоз хоорондын барилгын эмхинүүдэй 1975 оной 11 hара соо бэелүүлhэн хүдэлмэриин хэмжээн 11,7 миллион түхэриг болоо. Жэлэйнь түсэб 102 процент дүүргэгдээ, 1974 онойхиhoo 7 процент ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар 1975 ондо барилгын 3 трест, гэр барилгын комбинат болон бусад 16 барилгын эмхи хүдэлөө. Бодхожо дүүргэhэн шата шатаарнь барижа байhан хүдэлмэриингээ түсэб дүн дээрээ тус эмхинүүд 79 процент дүүргээ.

1974 оной 11 hарын туршада барилга дээрэ ажалай бүтээсэ 4 процентээр, олзо оршо 16 процентээр дээшэлээ, харин барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэн түсэбөөр хараалагдаhанhaa 0,6 процентээр дээшээ болошоо.

АРАД ЗОНОЙ МАТЕРИАЛЬНА АЖАhУУДАЛ БА КУЛЬТУРНА ХЭМЖЭЭН

Республикын арадай ажахыда хүдэлжэ байhан хүдэлмэришэд болон албa хаагшадай жэлэй дунда зэргын тоо 1975 ондо 5 процентээр олошороо.

Элүүрые хамгаалгын, гэгээрэлэй, эрдэм наукын эмхи зургаануудта, байрын-коммунальна ажахыда, улад зоной ажаhуудал хангалгада болоод үйлэдбэридэ хабаагүй бусад hалбаринуудта хүдэлмэришэдэй тоо 6 процентээр дээшэлээ.

Хүдэлмэришэд ба албa хаагшадай hарын дунда зэргын салин 1974 ондо 156,7 түхэриг байhан hаа, 1975 ондо 157,9 түхэригтэ хүрсэ.

(Эхин. Т гэсхэлынь 4 дэхи нюурта).

*) Тэрэ тоодо силостэ, ногооной гурилда, ногоон тэжээлдэ хэрэглэгдэhэн үбhэ ногоон.

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1975 ОНДО ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД

(Түгэсхэл. Эхининь 3-дахи нюурта).

	1975 он	1975 онойхие 1974 онойхитой сасуулхад (процентээр)
Һарын дунда зэргын салин хамтадаа	157,9	100,7
Тэрэ тоодо:		
промышленностьдэ	178,4	100
барилгада	193,1	104,1
хүдөө ажахыда	139,[illegible]	102,9
совхозуудта	140,[illegible]	102,[illegible]
транспортда	196,[illegible]	105,[illegible]
харилсаа холбоондо	142,[illegible]	100

Колхозынгуудай һарын дунда зэргын салин 1974 онойхидо орходоо 3 процент нэмээ.

Нөөсэлгын кассануудта хүн зоной хадагалһан мүнгэн 14 миллион түхэригөөр нэмэжэ, 1976 оной январиин 1-дэ хамтадаа 174 миллион түхэриг болоо.

Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай розничнэ эрьесэ, ниитын эдеэ хоолой эрьесые оруулалсан, 736,3 миллион түхэриг болоһон. 1974 онойхидо орходоо сасуулагдамал сэнгээр 8 процентээр дээшэлһэн байна.

Гол түлэб хүдөөгэй улад зониие хангадаг эд хэрэглэгшэдэй холбооной эд бараанай эрьесэ 234,5 миллион түхэригтэ хүргэгдэжэ, 1974 онойхиhoo 7 процент нэмээ. Гадна, үлүү гараһан хүдөө ажахын продукт худалдаанай эрьесээр жэлэй түсэб 106 процент дүүргэгдэжэ, 5,5 миллион түхэригтэ хүргэгдөө.

Республика доторнай бүхыдөө, ниитын эдеэ хоолой эрьесэ оруулалсан, розничнэ эд бараанай эрьесын түсэб 100,7, тэрэ тоодо эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эмхинүүдээр 100,2 процент дүүргэгдэ.

Розничнэ эд бараанай эрьесын гүрэнэй түсэб «Нижнеангарсктрансстройн» УРС, Галуута Нуурай ОРС, «Татарский ключ» ОРС, горплодоовощторг горитойгоор үлүүлэн дүүргээ.

Үндэгэ, мяха болон мяханай зүйлнүүдые, сагаан эдеэ, кондитерскэ зүйл, торгон, ноохон бүд, трикотаж болон бусад хубсаһа, булгайр гутал худалдалга үргэдхэгдөө. Эд бараанай эрьесын ургабашье, улад зоной эрилтэ зарим эд бараагаар үшөөл гүйсэд хангагданагүй.

Республикын улад зоной ажаһуудал хангалгын хэмжээн 1974 онойхидо орходоо дунда зэргээр 5 процент, тэрэ тоодо хүдөөгэй зониие хангалга 2 процент дээшэлээ. Гэбэшье бүхы дээрээ арад зоной ажаһуудал хангалгаар тогтоогдоһон жэлэй түсэб дүүргэгдээгүй.

Дүн хамтадаа 255,2 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмайтай болбосон зосоохи түхэлтэй квартиранууд, үмсын гэрнүүд гүрэнэй, колхозуудай, улад зоной хүсэ зөөреэр бодхоогдожо. 1974 онойхиhoo 6 [illegible] олоор баригдаа.

4416 һурагшадай һууритай ниитэ һуралсалай һургуулинууд, һургуулида ороодүй үхибүүдэй 1030 һууритай эмхи зургаанууд, 360 оронтой больницанууд болон соёл культурын, ажаһуудалай хэрэглэмжын бусад барилганууд шэнээр бодхоогдоо.

Гэбэшье байрын, соёл культурын, ажаһуудалай хэрэглэмжын шэнэ байрануудые барих [illegible] түсэбүүд дүүргэгдээгүй.

Буряадай автомобильна транспортын управлени хүн зониие шэрэхэ жэлэй түсэб 99,3 пассажирнуудай эрьесын түсэб 98 процент дүүргээ. Хүнгэн таксомоторнуудай түлөөһэтэ ябасань урдахи жэлэйхиһээ 11,9 процентээр дээшэлээ. Хүн зониие шэрэхын тулада автобусуудые ябуулһан коэффицент урда жэлэйхидэ орходоо 95 процентдэ хүргэгдөө.

Арадай гэгээрэл, соёл культура саашадаа хүгжөө. Элдэб янзын һуралсалда 250 мянган хүн хабаадуулагдаа.

Ниитэ һуралсалай бүхы түрэлэй һургуулинуудта 162 мянганһаа дээшэ һурагшад һурана. Найман жэлэй һургуули 19,7 мянган хүн дүүргээ. Дунда эрдэм олгодог һургуулинууд олошороо, гүйсэд дунда һургуули дүүргэгшэдэй тоо ургаа. Тиин 1975 ондо 11 мянган хүбүүд, басагад дунда эрдэмтэй болоо гэхэ гү, али урдахи жэлэйхиһээ 10 процентээр дээшэлээ. Гадна үдэшын (халаанай) ниитэ һуралсалай һургуулинуудые, мэргэжэлэй-техническэ училищинуудые дүүргэжэ, 3 мянган хүн дунда эрдэм олоо.

Һунаагдаһан үдэртэй һургуули болон бүлэгүүдтэ 25,9 мянган үхибүүд һуралсаа. 1974 онойхитой сасуулбал, 11 процент олон болоо. Саг үргэлжэ хүдэлдэг сэсэрлиг саадуудта 43 мянган үхибүүд хүмүүжүүлэгдээ.

Хамтадаа 8,3 мянган мэргэжэлтэд, тэдэнэрһээ 3 мянганиинь дээдэ, 5 мянганһаа дээшэнь дунда эрдэмэй мэргэжэлтэд арадай ажахыда эльгээгдээ.

Дээдэ һургуулинуудта 21,6 мянган студентнэр, тусхай дунда һургуулинуудта 22,4 мянган һурагшад эрдэм, мэргэжэл шудална.

Дээдэ һургуулинуудта һуралсалай шэнэ жэлээр 4,5 мянган хүн абтаа, тэрэ тоодо үдэрэй сагта һурахаар 2,6 мянган студентнэр, тусхай дунда һургуулинуудта 6,8 мянган шэнэ студентнэр ороо, тэрэнһээ 4,6 мянганиинь үдэрэй сагай һуралсалда ябана.

Предприятинуудта, эмхи зургаануудта, мүн колхозуудта түд тудай, бригадын ба курсын һуралсалай аша аргаар 86 мянганһаа дээшэ хүн зон шэнэ мэргэжэл шудалаа, мэргэжэлээ дээшэлүүлээ.

Үдэрэй сагта хүдэлдэг мэргэжэлэй-техническэ училищинуудта үнгэрһэн жэлэй туршада 7,3 мянган залуу хүдэлмэришэд бэлдэгдээ, 8 мянган шэнэ һурагшад абтаа, тэрэ тоодо дунда эрдэмэй училищинуудта 2 мянга тухай хүбүүд, басагад һурана.

Соёл культурын эмхи зургаануудай зүгһөө арад зониие хангалга үргэдхэгдөө.

Ниитын 621 библиотекэ тоологдоно, тэдэнэй номойнь һан 5 миллион хэһэгһээ олон болоо. 780 кино-түхеэрэлгэ хүдэлжэ, жэл соо киносеансда ябаһан хүнэй тоо 25 миллионһоо үлүү гараа.

Арад зондо үгтэдэг медицинын туһаламжа һайжараа. Бүхы мэргэжэлтэй врачнарай, медицинын дунда эрдэмтэй хүдэлмэрилэгшэдэй тоо олошороо.

Санаторинуудта, амаралтын байшангуудта, туристын баазануудта хүн зоной орохо һууринууд нэмээ. Үнгэрөөшэ жэл соо тэндэ эмшэлүүлһэн, амарһан ажалшад, тэдэнэрэй гэр бүлынхидэй тоо 45 мянганһаа дээшээ болоо.

Зунай сагта пионернүүдэй болон һургуулинуудай лагерьнуудта 21 мянганһаа дээшэ үхибүүд амарһан байна.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени.

ОРОДОЙ АГУУ УРАН ЗОХЁОЛШО М. Е. САЛТЫКОВ-ЩЕДРИНЭЙ ТҮРЭЬӨӨР 150 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ЗЭРЛИГ ПОМЕЩИК

Онтохон

Ямар нэгэ хан түрэдэ, ямар нэгэ гүрэндэ нэгэ помещик һууһан юм ха. дэлхэйе хараад, баярлажа һуудаг юм һэн ха. Гэрэ помещигтэ хамаг юумэн — таряашадшье, талха таряаншье, адууһа малшье, газар дайдашье, саадуудшье—ехэ элбэг байгаа. Тэрэ помещик тэнэг аад, «Весть» гэжэ газетэ уншадаг, зөөлэн, сагаан, хэбэрэг бэетэй байгаа.

Нэгэтэ энэ помещик имагта иигэжэ бурханда мүргэбэ:

— Бурхамни! Шамһаа бүхы юумэндэ хүртэнэхэйб, бүхы юумээр шагнагданхайб! Нэгэл юумые зүрхэндөө тэсэнэгүйб: манай хан түрэдэ мужигууд ехэ олон болошоо!

Теэд тэрэ помещигэй тэнэгыень мэдэжэ байһан бурхан тэрэнэй гуйлтые хэрэгсээбэгүй.

Помещигэй харахада, мужигууд үдэр бүхэндэ үсөөрнэ бэшэ, харин улам бүри нэмэнэ, — тиихыень харахадаа, минии хамаг бүхы зөөриие мужигай эдижэрхёо һаань, яаха гээшэбиб гэжэ түбэгшөөнэ.

Тиигэхэ болоо һаань, яаха ёһотойбиб гэжэ помещик «Весть» газетэ абажа хараад, оролдо! — гэжэ уншана.

— Гансахан үгэ бэшээтэй байна, — гэжэ тэнэг помещик дуугарба: — энэ хадаа алтан үгэ гээшэ!

Тиигээд тэрэ помещик оролдожо эхилбэ, ёһо тэдыгээр тиигэнэ бэшэ, харин бүхы ёһо гуримаарнь эхилбэ. Господинай обёос соо таряашанай тахяагай ороо һаань—тэрэ дары, ёһо гуримаарнь, шүлэ уруу хээдхинэ, нюусаар, господинай ой соо таряашанай түлеэ отолхо гээ һаань — тэрэ түлеэень тэрэ дары господинай хаашаа соо абаашаад, харин отолһон хүндэ ёһо гуримаарнь яла түлүүлнэ.

— Би мүнөө иимэ ялануудта тэдэниие ехээр оруулнаб! — гэжэ помещик хүршэнэртөө хэлэнэ: — Яахадааб гэхэдэ, энэ хадаа тэдэндэ ойлгосотой байна бшуу.

Помещигнай тэнэгшье һаа, ухаагаар ехэ юм байна гэжэ мужигууд харана. Тэрэ помещик хүл өшье табиха аргагүйгөөр таряашадые хизаарлаба; хайшаашье харахадань — дууһан болохогүй, хорюултай, тэдэнэй бэшэ байба! Малай уһалхаяа гарахада: — минии уһан!—гэжэ помещик хашхарна. Тахяагай талада гарахада: — минии газар!—гэжэ помещик хашхарна. Газаршье, уһаншье, агаааршье — дууһан тэрэнэй болошобо! Мужик гэрэл гаргаха зомгооһогүй, тэрээ хамаха бургааһагүй болошобо. Тиихэдэнь таряашад бултадаа бурханда иигэжэ гуйн мүргэбэ:

— Ашата бурхамнай! Бүхы наһаараа иигэжэ зобожо байнхаар, бишыхан үхибүүдтээ хамта хосорһомнай дээрэ байнал!

Үнэшэдэй уйлаһан бархирһан мүргэлые үршөөгшэ бурхан дуулаба, тиигээд тэнэг помещигэй эдлэжэ байһан данда дээрэ мужик үгы болошобо. Мужигай хайшаашье ябашаһыень — хэншье обёорбогүй, зүгөөр гэнтэ мехиинэ бурьюулһан һалхи шуурган болоод, мужигуудай улһа нэхэжэ, өөһэдөө оёһон үмдэнүүдэйнь хара үүлэн шэнгеэр, агаарта хиидэжэ ябахыень лэ хүнүүд хараһан байха юм. Помещик балкон дээрээ гараад, хамараараа амилаад үзэмсөөрөө, ээлжэ байһан бүхы эдлүүрэ дээрээ агаарай тон ехэ тэнгалаг һайхан болоһыень мэдэрбэ. Ёһоор даа, дуратайхан байба. Одоол мүнөө би өөрынгөө сагаан бэеые, сагаан, хөөхир, хэбэрэг бэеые сэнгүүлхэмни гэжэ бодобо.

Тиигээд байжа һуужа захалба, мүн сэдьхэлээ юугээр һамаaруулха гээшэбиб гэжэ бодожо эхилбэ.

«Өөрын театртай болохо юм байна! «Ерэлши, инаг хани нүхэрни! Мүн актеркануудые асаралши!» — гэжэ актер Садовский гэгшэдэ бэшэхэ юм байна», — гэжэ бодобо.

Актер Садовский үгыень дуулаба; өөрөө ерэбэ, мүн актеркануудые асарба. Зүгөөр харахадань, помещигэй гэрынь хооһон, театр табиха ба хүшэгэ үргэжэ нээхэ хүн үгы байба.

—Ши таряашадаа хайшань ябуулжархёо гээшэбши? — гэжэ помещигһээ Садовский асууба.

— Харин минии мүргэл гуйлтаар, минии бүхы эдлүүриие мужигһаа бурхан сэбэрлэжэрхёо!

— Тиихэдээ, ши, ахатан, тэнэг помещик байнаш! Шамда, тэнэгтэ, нюураа угааха юумыешни хэн үгэдэг юм?

— Теэд би хэдэн үдэр соо угаангүй ябаналби!

— Тиихэдээ нюуртаа мөөгэ ургуулха гэбэ гээшэ гүш? — гэжэ Садовский хэлээд, актеркануудаа абаад, бусашаба.

Ойро дүтэ танил дүрбэн генерал бии һэмнай гэжэ помещик һанаадхиба. «Би иихэдээ юу ходо хэжэ байна гээшэбиб! Генералнуудтай табуулан пулька наадаад туршаха юм байна», — гэжэ бодобо.

Хэлэһэнээ — хүсэлдүүлбэ; уряал бэшээд, наадаха үдэр томилоод, бэшэгүүдые адресаарнь эльгээбэ. Ёһотой генералнууд байбашье һаа, үлэсхэлэн байһан туладаа ехэ түргөөр ерэбэд. Помещигэйдэ атаарын яахадаа иимэ сэбэр болоо гээшэб гэжэ ехэ гайхалсана.

— Энэ юун дээрэһээб тэхэдэ, — гэжэ помещик һайрхана: — Минии мүргэл гуйлтаар, минии бүхы эдлүүриие мужигһаа бурхан сэбэрлэжэрхёо!

— Ах, иихэдээ яагаа һайн юм гээшэб! — гэжэ генералнууд помещигые магтана: — Тиимэ болохолоороо, мүнөө танайда тэдэ барлагуудай үнэр оройдоошье байхагүй бшуу?

— Оройдоошье, — гэжэ помещик харюусаба.

Пулька баһа нэгые наадажа дүүргэбэ: архи ууха сагнай ерээ гэжэ генералнууд мэдэрбэ. Һанаагаа зобожо эхилбэд, иишэ тиишээ хараашалбад.

— Таанад, господин генералнууд; хоолохоёо һанаба ёһотой бээзт? — гэжэ помещик асууба.

— Муу бэшэ бэлэй даа, господин помещик!

Столойнгоо саанаһаа бодожо, шкафайнгаа хажууда ошоод, тэндэһээ хүн бүхэнэй нэгэ-нэгэ конфетэ ба пряник гаргажа ерэбэ.

— Энэ иихэдээ юун гээшэб! — гэжэ генералнууд нюдэнүүдээ бэлтылгэлдэн асууба.

— Теэд, эдеэлыт даа, бурханай хайрлаһан зэргээр!

— Манда үхэрэй мяхан лэ һаа! Үхэрэй мяхан лэ һаа манда!

— Теэд, таанарта эдюулхэ үхэрэй мяхан намда байхагүй, господин генералнууд, юундэб гэхэдэ, намайе мужигһаа бурханай зайлуулһан сагһаа хойшо кухни соохи пеэшэмни түлигдөөгүй байна!

Генералнуудынь помещигтэ уурлаад, шүдэнүүдынь хабиралдан байба.

— Теэд ши өөрөө юумэ залгидаг, шуһалдаг юм гүш? — гэжэ тэдэнэр помещигтэ оробо.

— Юу хээ түүхэйгээр эдидэгби, энэ пряник мүнөө дээрээ бии...

— Тиихэдээ, ши, ахатан, тэнэг помещик байнаш! — гэжэ генералнууд хэлээд, пулькаяа дууһангүй, гэр гэртээ тарашабад.

Хоёрдохёо эрьюутэй гүүлэһэнээ помещик ойлгоод, бодожо үзэхэ гэжэ байтарнь, эгээл энэ үедэ нюдэндэнь нэгэ колодо карта харагдаад, хамаг юумые хэрэгсээнгүй гараараа зангажархёод, гранпасьянс дэлгэжэ захалба.

— Хараха үзэхэбди даа, господин либералнууд, — гэжэ хэлэбэ, — хэмнай хэнээ диилэгшэ ааб? Үнэхөөр хатуу сэдьхэлтэй байгаа һаа, юу хэжэ болохо байһыень би таанарта баримталжа үгэхэб даа!

Тэрэ помещик «эхэнэрэй ямба» гэдэгые дэлгэжэ байтараа, иигэжэ бодобо: удаа удаагаар гурба дахин тудалдаа һаань, түбэгшөөхэ хэрэггүй бшуу даа. Теэд тушаан болоходоо, хэдэн дахин дэлгэхэдэнь — ходо тудалдаад лэ байна! Оройдоошье һэжэггүй болошобо.

— Харин аза талаанайнгаа тудажа байһан хойнонь, — гэжэ хэлэнэ.—эсэстээ хүрэтэр хатуу зандаа байха хэрэгтэй болобо бшуу даа. Теэд мүнөө иигэд гээд гранпасьянс дэлгэхэмни хүрэг, ошожо юу хээ хэхэ юм байна.

Тиигээд таһалгануудаа соогуураа ябана, ябана, тиигэгэжэ ябатараа һуугаадхина. Ходо бодожо үзэнэ. Барлагай һур һулдын оройдоошье байхагүйн тулада хамаг юумэ хуу ууралаар бүтээхын тулада Англиһаа ямар машинануудые захижа асаруулхабиб гэжэ бодоно. Үрэ жэмэсээр айхабтар баян саад ургуулхаб гэжэ бодоно: энда грушанууд, сливанууд байха; энда — персигүүд — эндэ — грецкэ һамар байха! Сонхоороо харахадань — тэндэ хуу һанаашаарнь хуу бии болошоһон шэнгеэр үзэгдэхэдэл гэнэ! Үрэ жэмэсүүдээ дааажа ядаһандаа груша, персик, абрикос модонууд, сурхайн захиралтаар, нахилзан хухархаяа байна, харин тэрэ помещик жэмэсүүдые машинануудаар суглуулхаяал, аман уруугаа хэхэеэл мэдэнэ! Ямар үнеэдые үсхэбэрилхэбиб гэжэ бодоно, — арһашьегүй, мяхашьегүй, харин гансахан һү, гансахан һүн байха! Ямар гүлзөөргэнэнүүдые ургуулхабиб гэжэ бодоно, ходо хошоод гурбадаар ургадаг, табан жэмэсынь фунт болохо, тиигээд энэ жэмэсые Москвада абаашажа, хэды шэнээн худалдахабиб гэжэ бодоно. Тиигэ тиигэһээр бодожо эсэхэдээ, гэрэлдэ ошожо хараха гэхэдэнь—тэрэнь зузаан тооһондо хушагдашанхай байба...

— Сенька! — гэжэ, мартажархиһан бэеэрээ, гэнтэ хашхараадхина, тиигээд хожомынь ойлгоходоо, иигэжэ хэлэнэ:

— Яаха һэм, мүнөө дээрээ иигээд байжа байг! Хатуу сэдьхэлэй юу хэжэ шадаха байһыень эдэ либералнуудта би харуулхаб даа!

Иигэжэ тулиһаар байтарнь, харанхы боложо, унтаха саг ерэнэ!

Унтахадаа унтаагүйнхиһөө бүри хүхюутэйгээр зүүдэлдэг байгаа. Энэ помещигэй иимэ хатуу зан тухай губернатор өөрөө мэдээд, испрабнигһаа иигэжэ асууба гэжэ зүүдэлбэ: «Ямар тиимэ хатуу зантай тахяагай хүбүүн танай уездэ бии болооб?» Хожомынь иигэжэ зүүдэлбэ: — энэ хатуу зангайнь түлөө тэрэниие министр болгожорхибо, тиигээд лентэтэй хубсаһа үмдэжэрхёод, хатуу зантай байха, түбэгшөөхэгүй! — гэһэн захиралтануудые бэшэнэ. Хожомынь Евфрат ба Тигр мүрэнүүдэй эрьенүүдээр ябажа ябанаб гэжэ зүүдэлбэ...

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

ФОТО РЕПОРТАЖ

ХУРДАН ГҮЙГӨӨШЭДЭЙ ҺОРЁОН

Утын зам гаталжа, холо, дүтын гүрэнүүдэй хоорондоо холбоо байгуулхадань, газар хахалжа, таряа ургуулхадань туһалдаг байһан мориной габьяае хүнүүд эртэ урда сагһаа хойшо магтан дуулидаг байһан. Хатуу шэрүүн жэлнүүдтэ эрэлхэг зоригой баатаршалга харуулһан Буденнын морин сэрэгэй түрүүшын арми гү, али Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайдай түрүүшын һаранuудта фашис булимтарагшадай ара талада гэнтэ добтолжо, һүрыень даража, сошоон айлгадаг, үймөө татадаг байһан Доваторай морин сэрэгшэд тухай дурсан һанахада, мориной ямар ехэ үүргэ дүүргэһыень ойлгожо боломоор. Тиимэһээ олохон уран зохёолшод, зураашад, скульпторнууд, поэдүүд зохёол, бүтээлнүүдээ моринд зорюулдаг, арад зон үльгэр домогууд соогоо тэрэниие түүрээн магтадаг юм.

Моридой скульпторно бүлэг Москвагай Ехэ театрай гоёолто болоно. Тиихэдэ Улаан-Үдымнай оперо, баледэй театрай байшангые эмээл моритой хүнүүд мүн лэ шэмэглэн гоёоно. Буряадай арадай уран зурааша Сампилов олохон бүтээлнүүдээ «ажалша» мориндо зорюулаа. Эрдэм техникын ехээр хүгжөөгдэһэн мүнөө үедэшье хүнүүд морёор һонирходог, жэл бүри адуун һурэгые олон болгоно. Гулдагар гоё бэетэй морин-хүлэг мартагдаагүй. Орон доторнай мориной хэдэн зуун завод, үүлтэртэ мори үсхэбэрилдэг фермэнүүд бии юм. Мори һорилгын спорт жэлһээ жэлдэ хүгжэнэ.

Улаан-Үдэдэмнай шэнэ ипподромой баригдаһаар хэдэн жэл үнгэрбэ. Мори һорилгын спортдо дуратайшуул эндэ ходо ерэжэ байдаг. Тэрээнһээ гадна, һур харбаан гэхэ мэтэ арадай ехэ найр наадан, һайндэр шэнэ ипподромой талмай дээрээ үнгэргэгдэдэг болоо.

Мүн үбэлэйшье сагта ипподром хооһордоггүй юм. Январиин янгинама хүйтэндэшье городой хүн зон эндэ ерэжэ, амаралтынгаа үдэрые үнгэргэнэ.

Фотоаппарадаа абажа, эдэ зурагуудые буулгаһан байнаб. Ипподромдо ерэгшэдэй дура, һонирхол татадаг юһэ наһатай Баббит морин, үндэр наһатай болоожо, урилдаанда хабаадалсахаяа болёошье һаа, тэрэнэй хүл хүнгэн, солбон зандаа юм. Тэрэ мүнөө үндэрые харайдаг. Хүн зоной альга ташан угтахада, энэ морин хүхижэ, үшөө үндэрые харайхаар бэлэн болоод, хүл дээрээ тогтожо ядан байдаг.

Урилдаанай хоорондохи забһарлалгын болоходо, гүйгөөшэ морид амардаг. Тиихэдэ суглараагшад энэ һамбаанда хадаһаа шаргаар һолжоржо амардаг. буфедтэ орожо, халуун сай ууха аргатай юм.

Ф СОРОКИН.

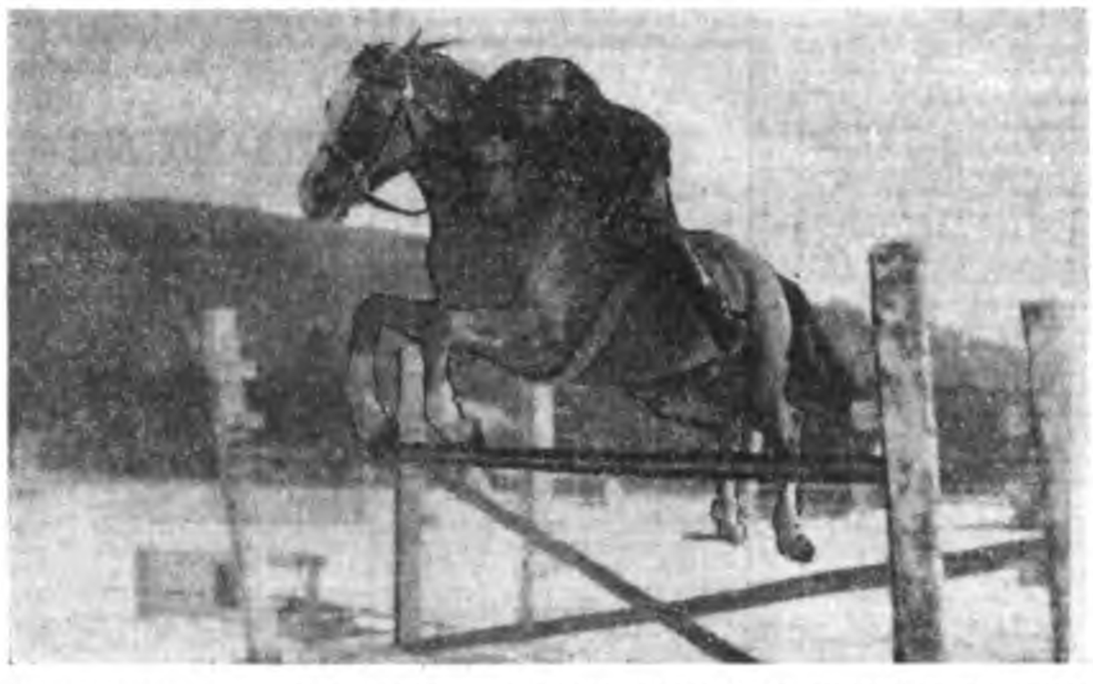

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Урилдаанай хоорондохи забһарлалгын үедэ хүнүүд шаргаар һолжорон амарна. 2. Юһэ наһатай Баббит морин үндэрые харайжа байна.

Авторай фото.

Хилын саанаһаа
радио • телефон • телеграф

ХЕЛЬСИНКИ

ВСМ-эй МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Ливандахи байдалые гуримшуулан һайжаруулгада эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ уряатайгаар Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиумэй бюро дэлхэйн олониитэдэ хандаба. Ливандахи байдалай улам түгшүүрилтэй бололго Дүтын Зүүн зүгтэхи зэбсэгтэ хёмороо зуришалдөөе улам хурсадхажа, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ һаад тойбо татаха байна гээд уряа дотор хэлэгдэнэ.

Ливанда боложо байһан граждан дайн хадаа юрэ мусульмануудай ба христиануудай хоорондо болоһон тэмсэл бэшэ, харин империализмын ба Израилиин хархис этэгээдүүдэй аша туһа харадаг фалангистнуудта эсэргүүгээр түрүү үзэлтэй болон патриотическа хүсэнүүдэй хэһэн тэмсэл болоно гэжэ ВСМ мэдүүлнэ. Ливанда һүжэрөөгдэһэн граждан дайнай түлөө имагтал фалангистнууд бүрин харюусаха ёһотой. Дүтын Зүүн зүгтэхи империализмын аша туһые хамгаалха, Палестинын эсэргүүсэлтые номгоруулха, Ливанда хархис хүсэнүүдэй политическэ аша туһа ба хүнгэлэлтэнүүдые үлөөхэ гэһэн зорилго эдэнэр урдаа табина.

БОГОТО

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУҺАДА

ТАСС

XXIV съездынгээ шиидхэбэринүүдые КПСС нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэдээ, марксизм-ленинизмын хэтэдээ мүнхэ суртал һургаалнуудта үнэн сэхэ байһанаа үшөө дахин элирхэйлэн харуулба гээд Колумбиин Компартиин ЦК-гай Гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, Колумбиин КП-гэй «Документос политикос» гэжэ теоретическэ журналай директор Теодосио Варела ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ.

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар Хельсинкидэ үнгэргэгдэһэн ниитэ Европы зүблөөн хадаа СССР-эй болон бусад социалис оронуудай бэелүүлдэг эб найрамдалай, харилсаа холбооной политикын ехэ амжалта болоно гээд дэлхэйн олониитэ тоолоно.

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездэ зорюулжа, КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүдэй» проект тухай дэлхэйн арад зон һаяхан дуулаһан байна гэжэ Т. Варела тэмдэглэбэ. Асари ехэ эдэ түсэбүүдые бэелүүлгэ уласхоорондын оршон байдалда ехэ удха шанартай. Ушарынь юуб гэхэдэ, дэлхэйн бүхы оронуудтай харилсаа холбоогоо саашадань үргэдхэхые энээн дотор хараалагдана бшуу.

Советскэ Союзай Коммунис партиин урда XXV съездын табиһан зорилгонуудай дүүргэгдэхэ байһандань этигэн найдаһанаа мэдүүлээ.

БЕЙРУТ

Шанга байлдаан болоно

ТАСС

Ливанай национально-патриотическа хүсэнүүдэй нэгэдэмэл отрядуудай ба хархис партинуудай зэбсэгжэгдэһэн бүлэгүүдэй хоорондо ороной олон районуудаар улам шанга тэмсэл боложо байнхай. Ливанай ниислэл хото гадаада дэлхэйһээ таһаршоо: аэропорт, далайн порт хүдэлнэгүй, ниислэл хотые бусад нютагуудтай холбоһон бүхы харгынууд хаагданхай.

Карантинын мусульманскэ районие булимтаран эзэмдэжэ, хархис партинуудай зэбсэгтэ бүлэгүүд эндэхи хүн зониие үлдэн гаргажа байна. Январиин 20-до эдэнэр мянга гаран эхэнэрые, үбгэд, хүгшэдые, үхибүүдые тус районһоо хүсөөрөө гаргаһан байха юм. Тиигээд бульдозернуудаар эдэнэй гэр байрые түлхижэ унагаагаад, газартай жэгдэлжэрхиһэн байна. Национально-патриотическа хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд Карантинаһаа зугадан тэрьедэгшэдтэ туһаламжа үзүүлнэ. Эдэнэр ниислэл хотын баруун районой һургуулинууд соо байрлуулагдаба. Үбшэн үлбэр, шархатаһан хүнүүдтэ медицинскэ туһаламжа үзүүлэгдэнэ.

САР-ай премьер-министрэй орлогшо, гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Х. Хаддам түрүүтэй Сириин делегаци Леванда ерэбэ.

КОПЕНГАГЕН

ХЕЛЬСИНГЕРТЭ ЗҮБЛӨӨН БОЛОБО

ТАСС

Баруун Европын оронуудай социалис ба социал-демократическа партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн Даниин Хельсингер хотодо дүүрэбэ.

Экономическа доройтонги уналгын, Баруун Европын оронуудта саарһан мүнгэнэй үнын уналгын, хүдэлмэригүйшүүлэй улам олошоролгын асуудалнуудые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэһэн байна гэжэ мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. «Европын холбоо» тогтоохо хараа түсэбүүд тухай Испани ба Португалидахи байдал тухай асуудалаар Бельгиин премьер-министр Тиндеманс элидхэл хэһэн байгаа. Гэбэшье үгээе ойлголсоһон ямаршье шиидхэбэринүүд абтабагүй.

Баруун Европын оронуудай экономическа байдал айхабтар түбэг бэрхэшээлтэй байна гэжэ Англиин премьер-министр Г. Вильсон зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Баруун Европын томо ехэ 10 гүрэндэ 14 миллионһоо үлүү хүн хүдэлмэригүй болонхой гээд тэрэ онсолон заагаа.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖ

«Спортлотогой», «Спортлото-2-ой» январиин 21-дэ үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүд иимэ:

«Спортлото»: 3 (акробатика), 6 (баскетбол), 9 (барилдаан), 16 (гимнастика), 30 (далбагата спорт), 43 (фектовани);

«Спортлото-2»: 2 (автоспорт), 10 (буер), 15 (уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 19 (академическэ һэлюурдэлгэ), 28 (стол дээрэ наадагдадаг теннис), 29 (парашютна спорт).

(ТАСС).

САГААН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр республикадамнай үүлэтэйшэг байха. Байгал шадар, хойто аймагуудта багаханаар саһан орохо. Баруун-хойноһоо секундын 3—7 метр хүсэтэйгөөр һалхилха. Хойто аймагуудта 20—25, Баргажанай голдо 26—31, бусад нютагуудта 14—19, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 26—28, үдэртөө 14—16 градус хүйтэн болохо.

ПРАВДА БУРЯТИ[И]

Нэгэдэхи хуудаһа[н] КПСС-эй ЦК-гай, ССС[Р-эй] Министрнүүдэй Сове[д] ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ ЦК-гай тогтоол. «КПСС XXV съездэ—эрхим ... жа»—фото-мэдээсэл. ... пельщигууд дахинаа т... бэ»—В. Пешняевай кор[рес]понденци. ТАСС-ай мэ[дээ]сэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһа[н] «Хүдөө ажахын үйлэдбэ[ри]... саашанхи ургалтые хан[га]... бди»—республикын ... ажахын түрүүшүүлэй ... лөөн дээрэ КПСС-эй обко[мой] секретарь В. Ф. Лысовэй[н] һэн элидхэлһээ.

Гурбадахи хуудаһа[н] Республикын хүдөө ажа[хын] түрүүшүүлэй зүблөөн. В. Лысовэй элидхэл тушаа ... хэлэлгэ.

Дүрбэдэхи хуудаһа[н] «Паспортаа гамнаха, гү[рэнэй]... сахиха» —А. Гурулевой [ста]тья. Чили тухай АПН-эй [ма]териал. Хилын саана. Со[ёл]... холнууд, мэдээсэлнүүд.

СЭНХИР ЭКРАН

«Орбита». 09.15 — ... курсу «Персея» — телеви[зи]онно документальна фи[льм] (үнгэтэ). 09.40—«Совет ... жэмэй шэлэгдэмэл зохё[олнууд]» (үнгэтэ). Р. Шедри[н]. 10.40 — «Залуушуулай [ад]ресууд» (үнгэтэ). 11.25 Гадаадын эстрадын арти[стнуу]дай концерт. 12.00 Шэнэ һонин. 12.10 — «Ду[...] романс, вальс». 12.40—12... — Забһарлалга. 12.50 «Король и дыня» — ... фильм (үнгэтэ). 13.05 Хоккейгээр нүхэр ёһо[ной] уласхоорондын уулза[лга]. Финляндиин, СССР-эй ... луулагдамал командау[д] наадаха. Хельсинкиһээ д[ам]жуулга хэгдэхэ.

15.05 — «Совет хүгжэ[мэй] шэлэгдэмэл зохёолнууд» (ү[н]гэтэ). Р. Шедрин. 16.05 — «Залуушуулай адресу[уд]» (үнгэтэ). 16.50 — «Пар[тиин] түсэб — арадай хэр[эг]». 17.05 — «Чарли Чапли[най] хабаадалгатай фильмүүд [эк]ран дээрэ харуулагда[ха]». 17.45 — Гадаадын эстр[адын] артистнуудай концерт (ү[нгэ]тэ). 18.20—18.30 — Заб[һар]лалга. 18.30 — «Врем[я]». 19.00 — Хоккейгээр уласх[оо]рондын нүхэр ёһоной у[ул]залга. Финляндиин, СССР-[эй] суглуулагдамал командау[д]дай наадаха Хельсинк[иһээ] дамжуулагдаха.

Улаан-Үдэ. 21.00 — «[...] хёохы түсэбүүд» гэжэ ... һээ. 21.30 — «Хүдөө ажа[хы]да эрдэм ба дүй дүршэ[л] нүлөөн».

«Орбита». 22.00 — «Ч[ар]ли Чаплинай хабаадал[гатай] фильмүүд экран дээрэ хар[уу]лагдаха». 22.45 — Гадаа[дын] эстрадын артистнуудай [кон]церт (үнгэтэ). 23.20—2... — Забһарлалга. 23.30 — «Партиин түсэб—арадай [хэ]рэг». 23.45 — «Т. Лал[и]швили дуулаха» (ү[нгэтэ]). 24.00 — «Время». 00.30 ... ССР Союзай Гүрэнэй ака[де]мическэ хатарай конц[ерт] (үнгэтэ). Ансамблиин ... һайханай хүтэлбэрилэ[гшэ] СССР-эй арадай артист, ... нинскэ ба Гүрэнэй шаг[на]лай лауреат И. А. Моисее[вэй] зохёохы ажал ябуулгын ... жэлэй ойдо. П. И. Чай[ков]скиин нэрэмжэтэ концер[тна] зал сооһоо дамжуулга хэг[дэхэ].

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ[А]

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Н[ү]хэр» гэһэн хото горо[дой] программа. 19.40 — «Бур[я]дай уран зохёолшодой ... хёолнууд». 20.20 — «Ду[...] тай уулзалга» (бурядаа[р]).

«Орбита». 21.00 — Шэ[нэ] һонин. 21.15 — «Залуу[шуу]лай адресууд» (үнгэтэ).

Редакторай орлог[шо] М. Н. НИМАЕВ.

Манай адрес, телефон[ууд]

г. Улан-Удэ, ул. Л[енина] 35, телефоны: прием[ная] 2-54-93, секретариат 2-66-76, общественная [при]емная — 2-56-62.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01559. Заказ № 015[...]